

Cuvânt de binecuvântare pentru tinerii participanți la ITO 2023 - Timișoara

*Binecuvântare și prețuire pentru
tinerii ortodocși din întreaga
lume**

Cu deosebită bucurie duhovnicească, binecuvântăm pe toți tinerii creștini ortodocși sosiți în aceste zile la

1* Mesajul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu prilejul *Întâlnirii Internaționale a Tineretului Ortodox* (31 august - 3 septembrie 2023, Timișoara) - pentru broșura evenimentului.

Timișoara, orașul reședință al Mitropoliei Banatului, pentru *Întâlnirea Internațională a Tineretului Ortodox (ITO)*. Această întâlnire s-a consacrat, încă de la prima ediție, ca un eveniment al comuniunii, al armoniei, al bucuriei și al cultivării relațiilor interortodoxe. Întrunirea presupune participarea grupurilor de tineri ortodocși la slujbe, activități recreative, conferințe și ateliere educaționale. În anul 2023, orașul de pe Bega este și *Capitală Europeană a Culturii*, alături de orașele Eleusina și Veszprém.

Banatul istoric a fost de-a lungul timpului un adevărat creuzet, unde conviețuiesc peste 30 de comunități culturale și religioase diferite, cele mai numeroase fiind: români, germani, maghiari, sârbi, croați, italieni, spanioli și bulgari. Prin buna lor învecinare, aceste comunități s-au influențat reciproc, oamenii s-au deprins să învețe unii de la alții și astfel să trăiască în armonie și să construiască împreună un mediu favorabil pentru toți. Această imagine culturală și religioasă reprezintă una dintre valorile specifice Timișoarei, încă de la fondarea ei și până în prezent.

Atestată documentar în surse medievale din secolele XI și XII, Timișoara a fost în secolul XIV cetatea de scaun a lui Carol Robert de Anjou, iar în secolul XV reședința lui Iancu de Hunedoara. Între anii 1552-1716, Timișoara se află sub stăpânire otomană, pentru ca în anul 1716 să fie cucerită de armatele lui Eugeniu de Savoia. Prin *Diploma* din 21 decembrie 1781, emisă de împăratul Iosif al II-lea, Timișoara dobânda statutul privilegiat de *Oraș Liber Regesc*. În anul 1919, Timișoara se va regăsi în regiunea Banat, care se unește cu România, pentru ca în anul 1989 să devină primul oraș liber de comunism din România, aici începând Revoluția din Decembrie, care a condus la îndepărtarea regimului comunist ateu.

Între *Întâlnirea Internațională a Tineretului Ortodox* și desemnarea orașului Timișoara drept *Capitală Europeană a Culturii 2023* există o strânsă legătură, având ca valoare centrală contribuția adusă de oameni în comunitatea pe care o formează împreună. Evenimentele culturale asociate *Capitalei Europene a Culturii Timișoara 2023* au ca motto un îndemn sugestiv: „Luminează

orașul prin tine!”, cu scopul de a evidenția modul în care oamenii pot contribui la realizarea bine-lui comun, împărtășindu-și unii altora valori, învățând să se respecte reciproc și să preia cu discernământ unii de la alții lucruri care îi ajută să progreseze.

Organizarea *ITO* în contextul anului 2023, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca *An omagial al pastorației persoanelor vârstnice*, reprezintă o bună ocazie pentru evaluarea activităților desfășurate până în prezent, dar și pentru proiectarea altora noi, în perspectiva intensificării misiunii tinerilor în viața Bisericii. Prin tinerii ei, Biserica este chemată să-și înnoiască programul pastoral cu privire la persoanele vârstnice, să implementeze metode misionare actuale, apropiindu-se mai mult de nevoile și așteptările bătrânilor. *Concomitent, trebuie continuată creșterea și educarea adolescenților, în vederea protejării persoanelor vârstnice, pentru a nu le abandona în centre de asistență, deoarece tinerii și persoanele în vârstă au nevoie unii de ceilalți: bătrânii au nevoie de o consolare și de un cuvânt de încurajare, iar tinerii*

au nevoie de înțelepciunea, răbdarea și puterea de rugăciune a bătrânilor.

În acest sens, ne sunt cunoscute și apreciem în mod deosebit activitățile de voluntariat organizate de tineri în folosul persoanelor vârstnice, care nu mai au pe nimeni, prin susținerea unor acțiuni umanitare, precum: asigurarea cumpărăturilor de strictă necesitate, sprijin material și emoțional, consiliere psihologică și alte servicii de îngrijiri la domiciliu, aducând prin toate acestea alinare, încurajare și speranță.

Angajarea tineretului în lucrarea filantropică a Bisericii este astăzi o necesitate și un semn al faptului că Biserica folosește libertatea spre slava lui Dumnezeu și mântuirea oamenilor. Cooperarea tinerilor ortodocși din diferite Biserici, atât la intensificarea vieții spirituale, cât și la dezvoltarea diaconiei sociale, filantropice, va întări și mai mult comuniunea ortodoxă și va da mai mult curaj Bisericii întregi, de a mărturisi ortodoxia credinței prin ortopraxia faptelor bune.

Pentru dumneavoastră, dragi tineri, modele de formare

și de bună viețuire creștină sunt în primul rând Hristos - Domnul și sfinții Lui, care au mărturisit și au trăit deplin credința Bisericii în viața lor și au reușit să învingă, prin înțelepciunea și smerenia lor, patimile egoiste, greutățile vieții și propriile neputințe. Având nădejde în ajutorul lui Hristos și al sfinților Lui, vă întâmpinăm cu îndemnul de a spori mereu în credință și în fapte bune, cultivând iubirea de Dumnezeu și de aproapele, în orice vreme și în orice loc.

Vă dorim să petreceți zile binecuvântate în Timișoara, oraș istoric, cultural și academic, iar apoi să vă întoarceți cu bine în familiile voastre, purtând în suflete bogăția spirituală a comuniunii frățești ortodoxe și a prieteniei.

Ne rugăm Preasfintei Treimi, Maicii Domnului și tuturor sfinților să vă dăruiască ani mulți și fericiți, cu sănătate și mântuire, pace și bucurie, sporind mereu în fapte bune, spre slava lui Dumnezeu și spre binele oamenilor!

Cu părintești binecuvântări,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe
Române

Prieteni ai lui Hristos și ai Banatului

Hristos Domnul i-a trimis pe Apostoli la propovăduire pentru a răspândi cuvântul Evangheliei la toate neamurile (cf. Matei 28, 19) și în final să facă din minunata Planetă albastră o singură Patrie creștină.

Aici, la Timișoara, vom fi pentru câteva zile din mai multe patrii. Cetatea de pe râul Bega va fi în această perioadă Patria tinerilor creștini ortodocși. Și-L vom ruga pe

Domnul Iisus Hristos *să vie în această împărăție a tinerilor, în care să facem voia Sa.*

Știm că Mântuitorul ne pregătește locaș Sus, în Cer: „*Mă duc să vă gătesc loc*” (Ioan 14, 2). Cuvântul Lui s-a împlinit și se va împlini. Rămâne să ne ținem și noi de cuvânt și să-I pregătim aici, pe pământ, o Patrie creștină, în care să împărățească El, în duhul păcii și al iubirii Sale nemărginite.

Iubiți tineri,

Biserica este Patria lui Hristos, o patrie a inimilor care Îl primesc pe Fiul lui Dumnezeu înlăuntrul lor; o patrie a prietenilor lui Hristos.

Sfântul Ioan Evanghelistul a fost unul dintre Apostolii care au auzit aceste cuvinte rostite de Hristos Domnul: „*Voi sunteți prietenii Mei dacă faceți ceea ce vă poruncesc. De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face stăpânul său, ci v-am numit pe voi prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute. Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi (...). Aceasta vă poruncesc: Să vă iubiți unul pe altul*” (Ioan 15, 14-17).

Iată dimensiunea și substanța prieteniei pe care ne-o propune Hristos: împlinirea cuvântului Evangheliei și iubirea față de semenii noștri.

Au fost și sunt legate multe prietenii în societatea umană, dar unele au fost realizate pe baza unor interese și nu toate au avut un final fericit. Iisus Hristos ne oferă prietenia Sa pe veșnicie. El spune că ne-a ales pe noi să-I fim prieteni. Când?! În Taina Sfântului Botez, de atunci Hristos ne oferă prietenia Sa curată, sinceră, iubitoare și jertfelnică.

Iubiților, să aveți cât mai mulți prieteni în această viață, dar să nu trădați niciodată prietenia cu Iisus Hristos și cu Sfinții Săi. Hristos a murit pe Cruce pentru prietenii Săi, pecetluind cu Sângele Sfânt prietenia dintre El și prietenii Săi.

Dragi tineri,

Mândria este un mare păcat, dar, de această dată vă spun: Fiți mândri că v-a ales Hristos să-I fiți prieteni. Spuneți tuturor semenilor voștri că sunteți prieteni cu Iisus Hristos.

În aceste zile, aici, la Timișoara, de oriunde ați

venit, din țară sau din orice altă parte a lumii, aș dori să legați o prietenie binecuvântată de Hristos cu tinerii din Banat, Țara spicelor de grâu. Bunul Dumnezeu să binecuvânteze această prietenie sfântă care să rămână veșnică prin harul Sfântului Duh!

Hristos zice: „*Voi sunteți prietenii Mei*” (Ioan 15, 14). Aceste cuvinte nu au fost rostite de Hristos în cele mai faste clipe din viața Sa pământească. I Se pregătea prinderea în Ghetsimani și totuși în acele momente grele Hristos leagă prietenie sfântă cu noi, ne eliberează din starea de slugi, ne trece în rândul prietenilor Săi și apoi Se roagă pentru noi să nu pierim niciunul: „*Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe niciunul*” (Ioan 18, 9).

La Cina cea de Taină ni Se dă ca Pâine a vieții: „*Eu sunt Pâinea cea vie care S-a pogorât din cer. Cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci*” (Ioan 6, 51), iar apoi ne ridică la cel mai înalt rang pe care-l poate avea omul: de la rob, la prieten al lui Dumnezeu.

De acum, în calitate de prieten, ești casnic al lui Dumnezeu,

trăiești în aceeași Casă, în aceeași Împărăție a bucuriei, împreună cu Dumnezeu.

Iubiții mei,

A rânduit Dumnezeu să trăim fiecare într-o țară, pe care vă îndemn să o iubiți, însă trebuie să trăim în ea ca fiind călători spre Țara de Sus a iubirii.

Aș dori ca prietenia noastră în Hristos să stea la temelia relațiilor dintre popoarele din care provenim fiecare dintre noi; să stea la baza prieteniei între toate popoarele lumii.

Să rămânem fiii credincioși ai neamului și ai țării din care suntem, dar să nu uităm ai cui prieteni pe veșnicie ne-am legat a fi. Nu trădați niciodată această prietenie cu Iisus Hristos.

Tinerilor,

Voi sunteți icoana vie de mâine a Bisericii lui Hristos, Mireasă Lui: „Și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer, de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă împodobită pentru mirele ei” (Apocalipsa 21, 2).

Fiți alături de preoții din parohiile voastre, implicându-vă în toate activitățile desfășurate în parohie. Fiți alături de cei în suferință, de cei singuri și vârstnici, zidindu-vă parohia de mâine. Legați rănilor celor care sunt în dureri și-n mari încercări.

Întăriți-vă cu harul Duhului Sfânt și fiți pregătiți să răspundeți marilor provocări din societatea contemporană. Mereu apar noi ideologii și religii, dar nu de Sus, așa cum este religia noastră adusă de Sus de Hristos Domnul. Nu ignorați știința, căci prin oamenii care o slujesc Dumnezeu Își descoperă o parte din tainele creației.

Să alungăm ura și discordia din lume și să mergem până acolo încât să împlinim porunca lui Hristos: „*Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui Celui din ceruri*” (Matei 5, 44-45).

Societatea contemporană este azi dezbinată, sunt atâtea factori și vectori care dezbină societăți și popoare.

Credem că, răspunzând chemării lui Hristos de a fi prietenii Lui, putem contribui la asanarea morală a societății în care trăim. Învățătura lui Hristos unește, nu dezbină, îi face pe oameni să fie prieteni unii cu alții.

Nu refuzați prietenia cu Iisus Hristos. Mântuitorul a vrut să fie prieten și cu Iuda, dar acesta a refuzat: „*Prietene, pentru ce ai venit?*” (Matei 26, 50) Hristos nu are vrăjmași, ci doar prieteni.

Să ne bucurăm și să-I mulțumim lui Hristos că ne-a chemat să-I fim prieteni, căci mult și-au dorit și profeții din Vechiul Testament să fie prieteni cu Dumnezeu: „*Domnul însă grăia cu Moise față către față, cum ar grăi cineva cu prietenul său*” (Ieșire 33, 11). Iar în Cartea Iov se spune: „*O, de-ar fi îngăduit omului să stea de vorbă cu Dumnezeu cum stă de vorbă un om cu prietenul său!*” (Iov 16, 21) Și despre Avraam: „*Și a crezut Avraam lui Dumnezeu și i-a socotit lui ca dreptate și a fost numit prieten al lui Dumnezeu*” (Iacov 2, 23).

Cei care cred în Evanghelia lui Hristos vor rămâne prietenii Lui.

Prietenia alungă singurătatea și izolarea. Paradoxal, cu cât suntem mai mulți pe pământ, acesta pare a fi tot mai pustiu, oamenii trăiesc din ce în ce mai singuri. Prietenia în Hristos poate vindeca această rană modernă a singurătății.

Rog pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos să binecuvânteze prietenia dintre tinerii din Banat și tinerii iubitori de Hristos din lumea întreaga!

† Ioan
Mitropolitul Banatului

Dl. Dr. Ciprian Olinici, Secretar de Stat pentru Culte

Vocea tinereții—Vocea prieteniei

Dragi tineri,

Întâlnirea Internațională a Tineretului Ortodox, eveniment ajuns deja la ediția a VII-a, constituie un bun prilej de a celebra comuniunea, regăsirea, explorarea și, mai ales, credința care unește. Când toate acestea au loc într-un oraș precum Timișoara, un oraș al pluralității culturale, al tradiției purtătoare de istorie și mai ales al curajului și sacrificiului, bucuria

întâlnirii este cu atât mai mare.

Sunteți aici pentru a pune în valoare una dintre cele mai puternice trăsături ale unei generații tinere: aceea de a avea o voce. Este o voce nu doar a idealurilor, a dorințelor, a unei anumite perspective asupra lumii, ci și o voce care vorbește despre valori, principii și libertăți. Uneori, în vremuri întunecate, mesajul acestei voci poate părea fragil, copleșit de zgomotul lumii și lipsit de speranță. Dar o voce tânără trebuie să existe, mai ales în astfel de timpuri. Tinerii care au strigat „Libertate!” pe străzile Timișoarei au fost auziți dincolo de șuierul gloanțelor, iar ecoul crezului lor poate fi ascultat și astăzi. Trebuie să fie ascultat și astăzi!

Tinerețea este vârsta marilor întâlniri, a marilor experiențe, după cum, în egală măsură, este vârsta la care ne consolidăm valori și principii. Este perioada în care trăsături pe care le dobândim în mod natural în familie și societate, ni le facem crezuri care ne vor ghida pe tot parcursul vieții.

Tinerețea este, de asemenea, vârsta marilor descoperiri în planul afectiv și în cel intelectual; este clipa de conturare a marilor speranțe, de căutare a vocației, de formare a personalității. Dar este, din păcate, și vârsta deziluziilor și a experiențelor delicate. În această lume, cu multe provocări

și cu multiple drumuri, sunteți permanent în situația de a alege, de a lua decizii. De aceea, aveți nevoie de curajul pe care îl oferă iubirea necondiționată și libertatea nedisimulată oferite ca daruri tinerilor de către Dumnezeu.

Tema acestei întâlniri, „Voi sunteți prietenii Mei” (Ioan 15, 14), cuprinde unul dintre cele mai încurajatoare cuvinte adresate de Mântuitorului Iisus Hristos ucenicilor Săi. Nnicând cuvântul „prietenie” nu va fi mai cuprinzător de înțelesuri și purtător de căldură decât la această vârstă la care majoritatea dintre voi vă aflați. Este semnificativ faptul că Domnul Iisus Hristos i-a numit pentru prima dată prieteni pe apostoli la încheierea misiunii Sale pe pământ, înainte de Pătimire și Înviere. Imediat după întâlnirea de la Cina cea de Taină, în cuvântul de despărțire, El îi ridică de la statutul de ucenici, la cel de prieteni. Învățăm din acest episod biblic că prietenia nu este o doar o simplă relație socială, ci reprezintă o alegere și o chemare. Prietenia, probată de timp și fidelitate, de valori și perspective comune, îl cunoaște pe cel de lângă tine ca *alt eu*. Pavel Florenski, teolog și filosof, într-o scrisoare despre prietenie, scria că pentru un creștin „fiecare om este aproapele său dar nici pe departe nu-i sunt toți prieteni”. Prietenia nu poate fi o formă de

deghizare, nu se poate mima sau imita; ea ține de criteriile inimii. Nu doar întâlnirile conjuncturale, impresiile și sărbătorile vieții îl recomandă pe prieten, ci el se raportează la întreaga realitate a vieții. Termenul „prieten” are ceva sfânt, care nu permite profanarea prin supralicitare, cu atât mai puțin prin multiplicare în listele rețelelor sociale.

Stresul cotidian al lumii vă poate neliniști atunci când trebuie să luați decizii capitale, să alegeți drumul pe care să mergeți. În astfel de momente, având ca valoare fundamentală sacralitatea prieteniei în credință, să aveți curajul de alege drumul sigur și sănătos al bucuriilor foarte rare, care ne desăvârșesc; al valorilor care nu se socotesc în prețuri; al tradiției veritabile; al memoriei conservate din generație în generație. Voi, tinerii ortodocși, ați ales în aceste zile să participați la acest pelerinaj al mărturisirii. Rolul nostru, al celor care privim către voi cu admirație și încredere, este să vă reamintim scopul înalt al vieții, să vă prețuim entuziasmul, să vă ocrotim idealurile, să vă dăm cuvântul pentru ca vocea tinereții să exprime mai clar, peste timp, valoarea unității în credință și iubire, adică a prieteniei autentice!

Dl. Alin Nica, Președintele Consiliului Județean Timiș

Vă mulțumesc pentru oportunitatea de a fi prezent la acest eveniment cu participare națională și internațională, care creează un moment ce ne oferă oportunitatea de a trăi împreună o bucurie intensă, bucuria comuniunii, bucuria de a fi creștini, bucuria credinței. Prezența dumneavoastră numeroasă este o mărturie importantă a frumuseții și a credibilității credinței creștine.

Voi crede mereu și nu voi înceta niciodată să spun că avem nevoie ca valorile creștine, tăria credinței și a identității spirituale să își regăsească locul binemeritat în centrul societății în care trăim, fiind purtătoarele unor mesaje și energii etice fără de care viitorul nostru nu poate fi decât incert, iar viața noastră nesigură.

Astăzi, vreau să reflectăm împreună asupra unui verset

puternic din Biblie, Ioan 15;14, și să explorăm relevanța acestuia pentru tineri, cultură și conceptul de prietenie.

Versetul spune: „Voi sunteți prietenii mei, dacă faceți ce vă poruncesc eu”. La prima vedere, aceasta ar putea părea o afirmație simplă, dar când privim în esență, găsim legături profunde cu viețile pe care le ducem, cu culturile din care facem parte și cu prietenii pe care le cultivăm.

Pentru tineri, acest verset poartă un mesaj despre scop și responsabilitate. În călătoria de descoperire a identității, a convingerilor și a valorilor proprii, este esențial să înțelegem că urmarea unei căi drepte presupune să facem alegeri care se aliniază cu principiile noastre. Obediența, în acest context, nu implică o conformare oarbă, ci mai degrabă un angajament conștient de a trăi o viață de integritate, compasiune și respect. În calitate de tineri care navighează într-o lume în schimbare rapidă, alegerile făcute astăzi modelează cursul viitorului nostru și contribuie la narațiunea culturală din care facem parte.

Cultura nu este un element fix al societății, nu poate stagna; este o forță vie, care evoluează cu fiecare nouă generație, iar tinerii se află în fruntea acestei evoluții. Ideile, creativitatea și manifestările voastre contribuie la tapiseria vibrantă a

culturii noastre. Fie că este vorba de muzică, artă, literatură, modă sau chiar de tendințele online, aveți puterea de a influența modul în care percepem și interacționăm cu lumea din jurul nostru. Nu uitați, perspectivele voastre unice sunt un atu de neprețuit în modelarea unei culturi care este incluzivă, dinamică și care reflectă vremurile în care trăim.

Cultura este adesea o reflectare a valorilor și normelor susținute de o comunitate; poate atât să influențeze, cât și să fie influențată de principiile călăuzitoare menționate în verset. Voi aveți ocazia unică de a examina normele culturale care vă înconjoară și de a evalua dacă acestea se aliniază cu valorile care vă sunt dragi și care sunt în armonie cu principiile de bunătate, dreptate și egalitate. Anul acesta, mai ales, când Timișoara este Capitală Europeană a Culturii, avem ocazia să dovedim lumii că suntem uniți prin diversitatea multietnică și multiculturală, promovând valorile esențiale ale unei societăți moderne pașnice, tolerante și solidare.

Noțiunea de prietenie este profund legată de conceptul de respectare a poruncilor. Prietenii adevărate sunt construite pe încredere, înțelegere și valori comune. Așa cum sugerează versetul, prietenia adevărată presupune să faci ceea ce este

corect, chiar și atunci când acest lucru necesită efort. Atunci când te înconjori de prieteni care îți împărtășesc angajamentul față de o viață etică, crezi un sistem de sprijin care te ghidează spre alegeri pozitive.

În concluzie, Ioan 15;14 are o relevanță semnificativă pentru tineri, cultură și prietenie. Ne amintește că acțiunile, alegerile și relațiile noastre sunt strâns legate de principiile care ne sunt dragi. Vouă, tinerilor, vi se încredințează oportunitatea de a modela viitorul și de a influența narațiunea culturală a timpului vostru.

Exprim apreciere deosebită organizării, în cadrul acestui eveniment, a conferinței speciale dedicată traficului de persoane și consumului de droguri, două teme actuale și grave ale societății contemporane, care doar prin eforturi comune pot fi rezolvate.

Aliniindu-vă alegerile la principiile drepte, contribuiți la o cultură care prețuiește integritatea și compasiunea, iar în prietenii voastre, găsiți aliați care vă împărtășesc angajamentul de a face ceea ce este corect, creând o rețea de sprijin care vă întărește călătoria.

Așadar, îmbrățișați învățăturile acestui verset în interacțiunile voastre; lăsați-l să vă ghideze spre o viață cu scop, autenticitate și influență pozitivă. Doamne ajută!

Dl. Dominic Fritz, Primarul Municipiului Timișoara

E o mare bucurie să vă urez bun venit la Timișoara, chiar în anul în care suntem Capitală Europeană a Culturii.

Organizarea acestei întâlniri internaționale a tinerilor ortodocși întărește tradiția Timișoarei de oraș multicultural și interconfesional și sper că povestea europeană a Timișoarei să vă inspire în zilele ce vin.

Timișoara aceasta frumoasă despre care sunt sigur că ați auzit, în care ne înțelegem unul cu celălalt indiferent de diferențele noastre, de religia sau etnia fiecăruia, a fost construită de oameni ca fiecare dintre noi. Oameni care și-au adus și își aduc mica lor contribuție, acolo, la locul

lor - în parohia la care merg, la școală, la facultate, la clubul sportiv sau la job - pentru un oraș mai bun.

Oameni care se uită cu iubire și speranță la orașul lor și lucrează cu aproapele lor la o comunitate care ne include pe toți și care se hrănește din bogăția diferențelor dintre noi. Chipul lui Dumnezeu e în fiecare din noi.

O comunitate mai bună este responsabilitatea fiecăruia și nu o putem delega altcuiva. Dumnezeu ne-a înzestrat cu talentele pe care le avem pentru a putea construi comunitatea și lumea la care visăm, cu smerenie și bucurie.

Zilele pline de inspirație și comunitate la Timișoara vă doresc.

Românii și România - Istorie și devenire -

Ca formă de existență a Comenirii, Dumnezeu a rânduit în lume popoarele. Biserica ortodoxă și creștinismul în general, consideră apartenența națională ca pe o calitate naturală a omului, iar popoarele sau națiunile sunt socotite ca forme de conviețuire caracterizate prin unitatea de conștiință identitară, identitate care se realizează prin accesul comun la istorie, cultură, limbă și religie. Părintele Profesor Dumitru Stăniloae afirma în acest sens: *Națiunile sunt, după cuprinsul lor, eterne în Dumnezeu. Dumnezeu pe toate le vrea și în fiecare arată o nuanță din spiritualitatea Sa nesfârșită... Mai degrabă vom ține la existența fiecărei națiuni, protestând când una vrea să oprime sau să suprime pe alta și propovăduind armonia lor, căci armonie deplină este și în lumea ideilor dumnezeiești* (D. Stăniloae, *Ortodoxie și românism*, Sibiu, 1939, p. 44).

Românii sunt și ei un popor al lui Dumnezeu, conturat în timp și spațiu ca singura națiune a lumii care s-a

născut și încreștinat în același timp. Poate și de aceea, de la sfârșitul secolului al XV-lea, în urma unei descoperiri arătate Sfântului Cuvios Iosif de la Mănăstirea Bisericani, spațiul românesc a fost numit „Grădina Maicii Domnului”, iar această denumire a fost confirmată de istoria și credința românilor. Românii s-au dovedit în timp un popor pașnic, credincios, care nu a dorit bunurile altor popoare și care s-a dezvoltat firesc în locurile binecuvântate ale Munților Carpați, ale Dunării și ale Mării Negre.

Astăzi România este un stat european, așezat chiar în inima geografică a bătrânului continent, în centrul jumătății de sud a Europei. Ca mărime, este o țară mijlocie, după scara europeană, avînd aproape 240.000 de kilometri pătrați, aproximativ egală cu întinderea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Ca număr al populației, aproximativ 20 de milioane de locuitori, este tot la nivel mijlociu. România este mai întinsă și mai populată decât toți vecinii săi, cu excepția Ucrainei. În țara noastră se află și o mare parte din Munții Carpați, cel mai important lanț muntos din

Europa, după cel al Alpilor. Restul țării este format din dealuri și podișuri – dintre care cel mai cunoscut este Podișul Transilvaniei – și din câmpii, aflate spre margini, adică spre sud (Câmpia Română sau a Dunării), spre vest (Câmpia Tisei) și spre est (Câmpia Moldovei). Formele de relief sunt distribuite în proporții aproximativ egale: munții ocupă 31% din suprafață, dealurile și podișurile 33%, iar câmpiile 36%. Ele au o așezare echilibrată și armonioasă. România este și o țară dunăreană, deoarece Dunărea, cel mai important fluviu al Europei străbate sute de kilometri pe teritoriul său și o desparte de lumea balcanică pentru a se vărsa apoi în Marea Neagră printr-o deltă unică în lume, adevărat monument al naturii situat pe teritoriul României. Litoralul românesc al Mării Negre se întinde pe circa 250 de kilometri. Cu alte cuvinte, dacă cineva dorește să găsească România pe hartă, trebuie să caute locul unde Carpații, Dunărea și Marea Neagră vin în contact (Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, Editura Litera, București, 2018, p. 14-15).

România este un stat unitar (fără teritorii autonome în cadrul său), alcătuit de etnici români în proporție de 90%. Alături de românii conviețuiesc în că 18 minorități naționale recunoscute, dintre care cei mai numeroși sunt maghiarii, cu peste 6%.

Orice țară este formată din regiuni sau provincii istorice. În acest sens, România generică (lasând la o parte granițele politice actuale) este formată din trei mari provincii istorice, anume Țara Românească, situată în sud, Moldova, în est și nord-est, și Transilvania, în vest și nord-vest. La rândul ei, Țara Românească are în componență Oltenia, Muntenia și Dobrogea; Transilvania cuprinde Transilvania propriu-zisă, Banatul, Crișana și Maramureșul, iar Moldova se compune din nucleul său vestic, situate între Carpații Orientali și Prut, apoi din Bucovina (a cărei parte nordică face parte azi din Ucraina) și din Basarabia (care alcătuiește, în mare măsură, din 1991 până astăzi, Republica Moldova). Ca stat unitar și modern, România s-a format abia în secolul al XIX-lea (și s-a desăvârșit abia în secolul XX) – ca și Germania

sau Italia – dar formațiuni politice medievale au existat pe teritoriul său încă în urmă cu peste un mileniu, prin anii 850-900 (Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, Editura Litera, București, 2018, p. 16-17).

Din timpuri străvechi, pe locul unde astăzi este România au lucuit triburile geto-dacice. Acestea au fost cucerite de Imperiul roman în cadrul a două campanii successive, cunoscute sub numele de războaiele daco-romane (101-102 și 105-106). Acest fapt a dus la conviețuirea și simbioza dacilor cu romanii și astfel s-a format o populație daco-romană.

După retragerea romanilor (271-275), teritoriile daco-romane au cunoscut dominația militară și autoritatea politică a mai multor populații migratoare: goți, huni, gepizi, avari și slavi; doar cei din urmă au lăsat o amprentă asupra culturii și a istoriei populației străromâne.

Cu toate acestea, teritoriul actualei României a rămas în sfera de influență a Imperiului Roman (ulterior a celui Bizantin); mai mult, în secolele IV-VI, întinse zone din Banat, din sudul Munteniei și al

Olteniei au reintrat efectiv între fruntariile romano-bizantine.

În ceea ce privește apariția, răspândirea și apoi generalizarea creștinismului, dovezile privitoare la cunoașterea „religiei iubirii” de către daco-romani, adică din însăși etapa formării noastre ca popor, sunt numeroase și diversificate. Avem argumente scripturistice, lingvistice, istorice, arheologice. Obiecte paleocreștine aparținând secolelor II-VI după Hristos s-au descoperit pe cuprinsul întregului areal românesc: Ardeal, Banat, Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea. Astfel, putem afirma cu tărie că religia creștină a fost răpândită pe teritoriul României de astăzi încă din secolul al II-lea.

Instoriografia și studiile lingvistice arată că între secolele IV și VIII a avut loc procesul de formare a limbii și a poporului român, prin urmare, din secolul al VIII-lea se poate vorbi deja de români și de limba română, creștinismul de factură răsăriteană fiind religia în care s-au plămădit, iar ritul folosit era cel slavo-bizantin (datorită influenței slave). Limba protoromână este atestată încă din anul 587,

prin cuvintele: „Torna, torna, fratre!”, consemnate într-o cronică bizantină. Primele mențiuni documentare externe ale românilor – sub forma: vlahi, blachi, valahi și volohi – sunt mai târzii.

De-a lungul istoriei românești sunt consemnate în documente și în descoperiri arheologice multe aspecte ale vieții bisericești. Biserici paleocreștine, episcopi și preoți, cărți de cult și forme de organizare religioasă, toate dovedesc existența unui creștinism articulat, continuu și bine definit în spațiul românesc. Primele formațiuni prestatale românești conduse de voievozi, apoi state medievale ale Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei, au concentrat în centrele lor politice și centre religioase.

Existența unei vieți bisericești pe întreg Evul Mediu românesc este dovedită și de numeroasele biserici și mănăstiri, presărate pretutindeni în întinsul spațiului intracarpatic, precum dese consemnări de nume de preoți. Amintim doar locașul de cult din Densuș (lăcaș de cult paleocreștin, rectitorit după marea invazie tătară din anii 1241-1242), cea mai veche clădire din arealul românesc.

Biserica Ortodoxă și mănăstirile ei au avut o contribuție covârșitoare la dezvoltarea culturii românești. Tipăriturile promovate de biserică au contribuit la formarea limbii literare culte și a literaturii române, iar răspândirea acestora a avut ca rol întărirea unității de limbă, credință și origine a românilor. Ani de-a rândul ierarhii, monahii și preoții au încurajat sentimentul național, iar cultura românească s-a păstrat prin activitatea de susținere a învățământului organizat de Biserică, prin asociațiile și societățile culturale înființate pe lângă episcopii și parohii.

În perioada modernă a istoriei românești, Biserica a contribuit decisiv la marile momente ce au creat unitatea românilor. Biserica Ortodoxă, prin aportul clerului, a avut o contribuție semnificativă la realizarea unirii din 1859, iar mai apoi la realizarea Marii Uniri din 1918.

În februarie 1885 a fost Biserica Ortodoxă Română a devenit autocefală, iar în anul 1925 a fost ridicată la rang de Patriarhie.

Patriarhii României din perioada interbelică au fost: Miron Cristea (1925-1939)

și Nicodim Munteanu (1939-1948).

În perioada comunistă s-a dorit ca Biserica Ortodoxă Română să fie scoasă total din viața socială. Comuniștii au luat mai multe măsuri: presa bisericească și cărțile de cult, toate trecute prin filtrul atent al cenzurii, erau tipărite în tiraje mici; au fost desființate majoritatea școlilor de Teologie și unele episcopii istorice; au fost interzise asociațiile și societățile religioase; activitatea preoților misionari în penitenciare, spitale și cazărmi militare s-a întrerupt; catehizarea s-a permisă doar în rândul adulților, în cadrul slujbei vecerniei, religia fiind scoasă scoasă din școli și înlocuită cu ore de educație marxist-leninistă; s-au întrerupt legăturile cu diaspora; până la Adunarea de la New Delhi (1961), s-a interzis participarea delegaților Bisericii noastre la întrunirile ecumenice de peste hotare.

După 1944 (cu o intensificare în anii 1948-1952 și 1959-1964) au fost arestați, anchetati și apoi condamnați la pedepse grele, executate în închisori și lagărele de exterminare, mii de clerici ortodocși, majoritatea

sub acuzația de apartenență la mișcarea legionară sau de sprijinire a partizanilor anticomuniști.

Au fost dărâmate numeroase lăcașuri de cult, unele de o valoare artistică și istorică deosebită, iar alte edificii ecleziastice au fost translate sau ascunse după blocuri inestetice ori, mult mai grav, transformate în magazine și grajduri. Prin decretul antimonahal nr. 410/1959 au fost desființate zeci de mănăstiri și de schituri, călugării fiind trimiși acasă și obligați să se angajeze în întreprinderi. Cu toate acestea, în țară au activat mari duhovnici, repere spirituale autentice în acele vremuri de profundă criză spirituală: Arsenie Boca (Prislop), Ilarion Argatu (Cernica), Petroniu Tănase și Ilie Cleopa (Sihăstria), Ioachim Spătaru (Neamț) etc.

În această perioadă grea Biserica Ortodoxă Română a fost condusă de patriarhul Justinian Marina (1948-1977), care, în vremuri grele de criză spirituală, s-a dovedit a fi un patriarh providențial. Iustin Moiescu (1977-1986) a continuat lucrarea de conducere a ortodocșilor români, una din importanțele sale realizări

fiind pe plan teologic, inițierea colecției „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB). Teocrist Arăpașu (1986-2005) a fost următorul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, care, după Revoluția anticomunistă din anul 1989 a supravegheat renașterea vieții religioase din România.

Astfel, în școli a fost reintrodusă religia, predată la început de preoții parohi, iar ulterior de cadre didactice specializate. A fost reluată activitatea unor asociații creștine interbelice, s-au reactivat acțiunile filantropice, coordonate de sectoare specifice, existente în cadrul fiecărei eparhii, s-au (re)înființat protopopiate, parohii și filii, precum și mai multe eparhii. De asemenea, au fost (re)întemeiate Facultăți, Seminariile teologice și școli de cântăreți bisericești.

Astăzi Biserica Ortodoxă Română este condusă de Preafericitul Dărinte Daniel Ciobotea, un teolog erudit care a dinamizat viața bisericească în toate aspectele ei: organizatoric, pastoral - liturgic, misionar, cultural și social-filantropic.

Așadar, românii și România sunt un popor și o țară aflate sub binecuvântarea lui Dumnezeu și în ocrotirea Maicii Domnului. Trecerea istoriei a arătat că jertfa românilor nu a fost în zadar și astăzi avem o țară frumoasă, care cuprinde aproape toate teritoriile vechi românești, cu o Biserică vie și lucrătoare în toate locurile unde locuiesc frații români.

Romanians and Romania - History and Becoming

As a form of human existence, God has ordained peoples in the world. The Orthodox Church and Christianity in general consider national belonging as a natural quality of humans, and peoples or nations are regarded as forms of coexistence characterized by unity of identity-consciousness, an identity that is realized through common access to history, culture, language, and religion. Father Professor Dumitru Stăniloae stated in this regard: „Nations are, according to their essence, eternal in God. God desires all of them and in each, He reveals a nuance of His infinite spirituality... We

ought to cherish the existence of each nation, protesting when one wants to oppress or suppress another and preaching their harmony, for perfect harmony exists also in the world of divine ideas” (D. Stăniloae, *Ortodoxie și românism*, Sibiu, 1939, p. 44).

Romanians themselves are a people of God, shaped in time and space as the only nation in the world that was born and Christianized simultaneously. Perhaps for this reason, since the end of the 15th century, following a revelation to the Holy Venerable Joseph of Bisericani Monastery, the Romanian territory was called „The Garden of the Mother of God”, and this denomination has been confirmed by the history and belief of Romanians.

Over time, Romanians have proven to be a peaceful and faithful people who did not seek the goods of other nations and who naturally developed in the blessed lands of the Carpathian Mountains, the Danube, and the Black Sea.

Today, Romania is a European state, situated right in the geographical heart of the old continent, in the center of the southern half of Europe.

In size, it is a medium-sized country, according to the European scale, covering almost 240,000 square kilometers, approximately equal to the extent of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

In terms of population, with around 20 million inhabitants, it is also at a medium level. Romania is more extensive and more populated than all its neighbors, except Ukraine.

The country also encompasses a large part of the Carpathian Mountains, the most important mountain range in Europe after the Alps. The rest of the country consists of hills and plateaus - among which the most famous is the Transylvanian Plateau - and plains, located towards the margins, that is, towards the south (Romanian Plain or Danube Plain), west (Tisza Plain), and east (Moldavian Plain).

The forms of relief are distributed in roughly equal proportions: the mountains occupy 31% of the surface, the hills and plateaus 33%, and the plains 36%. They have a balanced and harmonious layout. Romania is also a

Danubian country, as the Danube, the most important river in Europe, crosses hundreds of kilometers through its territory and separates it from the Balkan world before flowing into the Black Sea through a delta unique in the world, a true monument of nature located in Romania. The Romanian Black Sea coastline extends for about 250 kilometers.

In other words, if someone wishes to find Romania on the map, they must search for the place where the Carpathians, the Danube, and the Black Sea come into contact (Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, Editura Litera, București, 2018, p. 14-15).

Romania is a unitary state (without autonomous territories within it), consisting of ethnic Romanians in a proportion of 90%. Alongside Romanians, there are 18 recognized national minorities, with Hungarians being the largest, representing over 6% of the population. Like any other country, Romania is composed of historical regions or provinces.

In this sense, the generic Romania (setting aside the current political borders) is

comprised of three major historical provinces: Wallachia, situated in the south, Moldavia in the east and northeast, and Transylvania in the west and northwest. Wallachia includes Oltenia, Muntenia, and Dobruja; Transylvania encompasses Transylvania proper, Banat, Crisana, and Maramures; while Moldavia comprises its western core, located between the Eastern Carpathians and the Prut River, as well as Bucovina (whose northern part is now part of Ukraine) and Bessarabia (which largely constitutes the Republic of Moldova since 1991).

As a unitary and modern state, Romania was only formed in the 19th century (and fully completed in the 20th century) – similar to Germany or Italy – but medieval political entities existed on its territory over a millennium ago, around 850-900 AD. (Ioan-Aurel Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*, Editura Litera, București, 2018, p. 16-17).

From ancient times, the lands now occupied by Romania were inhabited by the Geto-Dacian tribes. These were conquered by the Roman Empire in two successive campaigns known as the Dacian-Roman wars

(101-102 and 105-106). This led to the coexistence and symbiosis of the Dacians with the Romans, forming a Daco-Roman population. After the Romans' withdrawal (271-275), the Daco-Roman territories experienced the military domination and political authority of various migrating populations, such as the Goths, Huns, Gepids, Avars, and Slavs; only the latter left a mark on the culture and history of the early Romanian population. Nevertheless, the territory of present-day Romania remained within the sphere of influence of the Roman Empire (later of the Byzantine Empire); moreover, in the 4th to 6th centuries, extensive areas in Banat, southern Muntenia, and Oltenia came back under the effective control of the Roman-Byzantine borders.

Regarding the emergence, spread, and subsequent generalization of Christianity, there is significant evidence of the knowledge of the „religion of love” by the Daco-Romans, dating back to the very stage of our nation's formation. There are various and numerous scriptural, linguistic, historical,

and archaeological arguments. Paleo-Christian objects from the 2nd to the 6th centuries AD have been discovered throughout the entire Romanian territory: Transylvania, Banat, Oltenia, Muntenia, Moldavia, and Dobruja. Therefore, it can be confidently stated that the Christian religion was spread on the territory of present-day Romania as early as the 2nd century AD.

Historiography and linguistic studies indicate that the process of the formation of the Romanian language and people took place between the 4th and 8th centuries AD. Consequently, from the 8th century AD, one can already speak of Romanians and the Romanian language, with Eastern Christianity being the religion that shaped them, using the Slavic-Byzantine rite (due to Slavic influence). The Proto-Romanian language is attested as early as 587 AD, through the words „Torna, torna, fratre!” recorded in a Byzantine chronicle. The earliest documentary mentions of the Romanians - under the forms: Vlachs, Blachs, Wallachians, and Volochs - are of a later date.

Throughout Romanian history, many aspects of church life have been documented and revealed through archaeological discoveries. Paleochristian churches, bishops and priests, religious books, and forms of religious organization all demonstrate the existence of a well-defined and continuous Christianity in the Romanian territory. The first pre-state formations in Romania led by rulers and subsequently the medieval states of Wallachia, Moldavia, and Transylvania concentrated both political and religious centers.

The existence of church life throughout the entire Romanian medieval period is proven by numerous churches and monasteries scattered across the intra-Carpathian area, as well as frequent records of the names of priests. One notable place of worship is the church in Densuș (a paleochristian place of worship, restored after the great Tatar invasion of 1241-1242), the oldest building in the Romanian region.

The Orthodox Church and its monasteries played a crucial role in the development of Romanian culture. The

publications promoted by the Church contributed to the formation of a cultured literary language and Romanian literature, spreading these works helped strengthen the unity of language, faith, and origin among Romanians. For many years, hierarchs, monks, and priests encouraged national sentiment, and Romanian culture was preserved through educational activities organized by the Church, as well as through associations and cultural societies established alongside episcopates and parishes.

In the modern period of Romanian history, the Church played a decisive role in the major moments that created the unity of the Romanian people. The Orthodox Church, through the contribution of its clergy, played a significant role in the union of 1859 and later in the Great Union of 1918.

In February 1885, the Romanian Orthodox Church became autocephalous, and in 1925 it was raised to the rank of a patriarchate. The Patriarchs of Romania during the interwar period were Miron Cristea (1925-1939) and Nicodim Munteanu (1939-1948).

During the communist period, efforts were made to remove the Romanian Orthodox Church entirely from social life. The communists took several measures: church press and religious books, all subjected to careful censorship, were printed in small editions; most theological schools and some historic bishoprics were disbanded; religious associations and societies were banned; the missionary activity of priests in penitentiaries, hospitals, and military barracks was interrupted; catechism was only allowed among adults during evening services, and religion was removed from schools and replaced with Marxist-Leninist education; ties with the diaspora were severed; until the New Delhi Assembly in 1961, delegates from our Church were prohibited from participating in ecumenical gatherings abroad.

After 1944 (with intensification in 1948-1952 and 1959-1964), thousands of Orthodox clerics were arrested, interrogated, and then sentenced to harsh punishments, executed in prisons and extermination camps, mostly under the accusation of belonging to the Legionary Movement or supporting anti-communist partisans.

During the communist period, numerous places of worship,

some of great artistic and historical value, were demolished. Other religious buildings were relocated or hidden behind unsightly blocks, or even worse, transformed into warehouses or stables. Decree 410/1959, an anti-monastic decree, led to the dissolution of dozens of monasteries and hermitages, with monks being sent home and forced to work in enterprises. Despite these hardships, great spiritual leaders continued to operate in the country, serving as authentic spiritual beacons during those times of profound spiritual crisis. Some of these notable figures were Arsenie Boca (Prislop), Ilarion Argatu (Cernica), Petroniu Tănase, and Ilie Cleopa (Sihăstria), Ioachim Spătaru (Neamț), among others.

During this challenging period, the Romanian Orthodox Church was led by Patriarch Justinian Marina (1948-1977), who proved to be a providential patriarch in times of spiritual crisis. Justin Moisescu (1977-1986) continued the leadership of the Romanian Orthodox faithful, and one of his significant achievements was initiating the collection „Părinți și scriitori bisericești” (PSB) on theological matters. Teoctist Arăpașu (1986-2005) followed as the next Patriarch of the Romanian Orthodox Church,

overseeing the revival of religious life in Romania after the anti-communist Revolution in 1989.

Religion was reintroduced in schools and taught initially by parish priests, and later by specialized teachers. Some Christian associations from the interwar period were reactivated, and philanthropic activities, coordinated by specific sectors within each eparchy, resumed. Protopopiates, parishes, and subsidiaries were (re)established, as well as several new eparchies. Faculties, theological seminaries, and schools for church singers were (re)established.

Currently, the Romanian Orthodox Church is led by His Beatitude Patriarch Daniel Ciobotea, a learned theologian who has revitalized church life in all its aspects: organizational, pastoral-liturgical, missionary, cultural, and philanthropic.

Therefore, Romanians and Romania are a people and a country under the blessing of God and the protection of the Mother of God. History has shown that the sacrifices of Romanians were not in vain, and today we have a beautiful country, comprising almost all the ancient Romanian territories, with a vibrant and active Church in all the places where Romanian brothers live.

Timișoara, „capitala martirilor”

Timișoara este un oraș frumos, pe care locuitorii săi, prin muncă, cinste și bună înțelegere între etnii, l-au transformat în *Mica Vienă. Oraș al trandafirilor, un oraș al culturii, un oraș universitar* care a primit titlul onorant, de „*oraș liber regesc*”, odinioară, în acest an Timișoara este *Capitala Europeană a Culturii. Timișoara a fost numită și capitala martirilor, peste o sută de timișoreni fiind uciși în revoluția din decembrie 1989.* Atribuirea titlului onorific de *Capitală Culturală Europeană* acestei cetăți înseamnă pentru timișoreni o floare a recunoștinței pentru martirii ei. Acești martiri au visat și au luptat pentru ca România să-și recapete locul care i se cuvine pe harta Europei.

De generații întregi aici se întrepătrund 30 de culturi diferite și numeroase etnii: români, germani, maghiari, sârbi, croați, italieni, spanioli, sau bulgari. Credincioșii ortodocși, catolici, evrei, protestanți, luterani, reformați, musulmani și de alte confesiuni își practică religia în pace și libertate. Aici a existat prima bibliotecă publică, prima proiecție de film, în prezent orașul având trei teatre de stat, în trei limbi diferite. Între anii 1880 și 1914,

Timișoara a fost cel mai important oraș industrial, comercial, financiar și cultural din regiune, admirat atât pentru excelența artistică în muzică, literatură, pictură sculptură și arhitectură, cât și pentru inovațiile sale tehnice și științifice. Vigoarea civică a locuitorilor Timișoarei, care a propulsat rezistența antitotalitară în timpul secolului al XX-lea, a fost recunoscută prin expresia *spiritul Timișoarei*. În anul 1989, scânteile Revoluției împotriva regimului comunist s-au aprins pe străzile Timișoarei, iar în anul 2023, este Capitala Europeană a Culturii, oferindu-ne posibilitatea de a ne împărtăși valorile cu restul Europei.

„Oraș al trandafirilor”, Timișoara are patru universități în care studiază mii de tineri din țară și de peste hotare.

De-a lungul timpului, la Timișoara au fost consemnate numeroase premii naționale și chiar europene:

- 1760 – primul oraș al monarhiei habsburgice cu străzile iluminate cu lămpi;
- 1771 – primul ziar apărut pe teritoriul actual al României/ primul ziar german din sud-estul Europei, *Temeswarer Nachrichten*;
- 1855 – primul oraș al monarhiei habsburgice cu străzile iluminate cu gaz;
- 1884 – primul oraș din Europa continentală cu străzile iluminate electric (731 de lămpi).

Lumina a jucat, astfel, un rol important în istoria Timișoarei, atât din punct de vedere practic, cât și simbolic. Și întâlnirea ITO 2023 de la Timișoara poate fi descrisă metaforic, pe de o parte ca o „lumină interioară” a iubirii lui Dumnezeu, aprinsă în inima tânărului de azi, iar pe de altă parte, ca „strălucire a luminii” lui Hristos în lume, pentru a îndepărta întunericul necunoașterii lui Dumnezeu și pasivitatea din jurul nostru, printr-un proces civic alimentat de cultura Duhului lui Hristos. Ne propunem, prin intermediul acestei întâlniri, să punem „diaconal” în mișcare energia duhovnicească a „tinerei” generații.

Banatul și Timișoara sunt cunoscute și prin personalitățile care s-au remarcat pe firmamentul culturii și al spiritualității românești și internaționale, dintre care amintim pe: Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Traian Vuia, Ion Vidu, Dimitrie Țichindeal, Constantin Diaconovici Loga, Vincențiu Babeș, Coriolan Brediceanu, Emanuil Ungurianu, Ioachim Miloia, Alexandru Mocioni, Sabin Drăgoi, Nicolae Ursu, mitropoliții Vasile Lazarescu și Nicolae Corneanu, Ștefan Hell și Herta Müller, laureați ai premiului Nobel, Preafericitul Părinte Daniel, actualul patriarh al Bisericii ortodoxe Române.

Personalități bănățene

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Născut la 22 iulie 1951, în satul Dobrești, comuna Bara, județul Timiș, în familia învățătorului Alexie și Stela Ciobotea. A urmat școala primară în satul natal (1958-1962) și pe cea gimnazială în Dobrești (1962-1966), apoi a frecventat cursurile liceale la Buziaș și la Liceul „Coriolan Brediceanu” din Lugoj (1967-1970).

Între anii 1970-1974, studiază Teologia la Sibiu, apoi frecventează cursurile de doctorat la București (1974-1976), sub îndrumarea pr.prof.dr. Dumitru Stăniloae.

Beneficiind de o bursă de studii, își continuă studiile vreme de doi ani la Strasbourg și alți doi ani la Freiburg im Breisgau (Germania).

După susținerea tezei de doctorat la Strasbourg (15 iunie 1979) și la București (31 octombrie 1980), activează ca profesor la Institutul Teologic de la Bossey (Elveția), unde deține și funcția de director adjunct, fiind și profesor asociat la Geneva și Freiburg. În această calitate participă la numeroase manifestări științifice internaționale.

La 6 august 1987 se călugărește la mănăstirea Sihăstria, avându-l ca naș de călugărie pe părintele Cleopa Ilie, apoi devine consilier patriarhal și conferențiar universitar la București.

Propus de mitropolitul Nicolae Corneanu, la 1 martie 1990 este ales episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, cu titulatura de „Lugojanul”, fiind hirotonit la 4 martie 1990.

La 7 iunie 1990 este ales Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, fiind întronizat la 1 iulie 1990.

După 17 ani de rodnică arhipăstorire la Iași, la data de 12 septembrie 2007 este ales în demnitatea de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, membru de onoare al

Academiei Române, desfășoară o intensă activitate pastorală, culturală, științifică, social-filantropică, administrativ - bisericească, concretizată în inițierea și ctitorirea de instituții bisericești și publicații, implementarea a numeroase proiecte culturale, educaționale și sociale, aducerea moaștelor unor sfinți la Iași și București, canonizarea de sfinți români, înființarea de parohii, mănăstiri, schituri, protopopiate, arhiepiscopii și mitropolii (în țară și peste hotare), publicarea a zeci de volume de autor, a sute de studii, articole, cuvântări, prefețe, zeci de materiale în limbile engleză, franceză, germană, pentru care i s-au decernat numeroase distincții, premii, titluri academice și culturale, naționale și internaționale.

Cea mai cunoscută realizare a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel este construirea Catedralei Naționale, al cărei altar a fost sfințit în anul 2018.

În Arhiepiscopia Timișoarei a ctitorit mănăstirea Dobrești, pe seama căreia a donat casa sa părintească.

Constantin Diaconovici Loga (01.11.1770 – 12.11.1850)

S-a născut în cetatea Caransebeșului, vechi centru de cultură românească. Bunicul său, Vasile Diaconu Loga, a fost un

celebru zugrav de biserici plecat în Banat din Țara Românească, respectiv, de la Tismana.

C.D Loga a rămas în istorie ca educator de vocație, pedagog și scriitor român. În anii petrecuți la Buda, după terminarea studiilor de drept și științe politice, a devenit translator la magistratura orașului, revizor și corector al cărților românești în tipografia universității de acolo.

Deschide prima școală a coloniei românești din Pesta, unde lucrează ca învățător, până în anul 1812.

Ca educator și pedagog își continuă cariera ca profesor la Preparandia Română din Arad, unde predă „gramatică și concept românesc”, tipic și cântare bisericească. Din anul 1830 a fost numit în funcția de director al școlilor românești și sârbești de pe teritoriul regimentelor de graniță bănățene.

Alcătuiește una din primele gramatici românești. Scrie și tipărește neobosit cărți în limba română care vor circula în Ardeal, Țara Românească și în Moldova, pe care le plătește cu prețul propriei case. Sărăcit material, dar împlinit spiritual mărturisea că: „sunt răsplătit atunci când văd că am putut și eu cu ceva folosi neamului meu”.

Dimitrie Țichindeal
(1775 – 20.01.1818)

Acesta a fost fiul preotului Zaharia din Becicherecu Mic, județul Timiș. Preot, scriitor, fabulist, traducător și militant pentru emanciparea românilor din Banat de sub ierahia sârbească, Dimitrie Țichindeal a fost pri-

mul director al Preparandiei Române de la Arad (prima școală pedagogică românească) înființată în 1812.

Cunoscător al limbilor sârbă, maghiară, latină și greacă, Țichindeal a fost un remarcabil traducător.

A participat, din poziția de capelan militar, la campania din Bavaria din timpul războiului celei de-a treia coaliții împotriva împăratului Napoleon Bonaparte, încheiată cu Bătălia de la Austerlitz din 2 decembrie 1805. După demobilizare s-a implicat în mișcarea națională din Banat, numărându-se printre semnatarii unei petiții redactată în limba latină, adresată împăratului Francisc I la 29 iunie 1807, în care se cerea ca funcția de director al școlilor valahice din Banat să fie încredințată unui român.

În anul 1812 i-a fost încredințată această poziție la Arad, dar în 1815 este nevoit să revină ca preot în satul natal, datorită implicării sale în lupta pentru instaurarea la Arad și în Banat a ierarhiei românești.

În iulie 1815 merge la Viena și pledează din nou pentru cauza românească, dar fără succes. Dezamăgit și bolnav din cauza presiunilor la care a fost supus, cel pe care Mihai Eminescu, în celebra sa poezie „Epigonii” îl așază în fruntea celor care au scris „limba ca un fagure de miere”,

Țichindeal, „gură de aur”, se stinge la vârsta de doar 43 de ani, în Timișoara.

Vincențiu Babeș
(21.01.1821 – 03.02.1821)

S-a născut în localitatea timișeană Hodoni și s-a remarcat de-a lungul vieții sale ca avocat, om politic și fondator al Academiei Române.

După ce studiază Teologia la Carloviț și Arad, ia decizia de a se înscrie la Facultatea de Drept din Budapesta, unde obține diploma de avocat în anul 1848.

Vreme de 22 de ani activează în domeniul științelor juridice: în primii ani la Viena, unde ajunge

să primească, în 1860, funcția de Secretar al Curții de Casație și Justiție, apoi, din anul 1862, este transferat la Budapesta pe funcția de judecător, ajungând în poziția de președinte al *Tabula Regia* (Instanța Supremă) în Pesta.

La încheierea carierei juridice, Vincențiu Babeș se lansează în lupta politică pentru drepturile naționale ale românilor din Banat și Transilvania, fiind ales de patru ori deputat în Dieta de la Budapesta, unde a apărat cauza națiunii române prin numeroase interpelări și discursuri.

Cuvântările lui sunt modele de oratorie. Între anii 1891 și 1892 a fost președintele Partidului Național Român din Transilvania, după care s-a retras din politică.

În plan bisericesc, a fost unul din sprijinatorii de frunte ai reînțemeierii Mitropoliei Ardealului și a fost referentul comisiei trimise la Carloviț de către mitropolitul Andrei Șaguna pentru aplanarea neînțelegerilor apărute între românii și sârbii din Ungaria, după separarea ierarhică.

A publicat foarte mult în paginile ziarului „Albina” și a fost unul din membrii fondatori ai Academiei Române, la 1 aprilie 1866.

Unul dintre cei nouă copii ai săi a fost renumitul bacteriolog și morfopatolog Victor Babeș (1854–1926), membru al Academiei Române.

Alexandru Mocioni

(04.11.1841 – 01.04.1909)

S-a născut la Birchiș, județul Arad și provenea din marea familie a mocioneștilor de origine macedo-română.

Alături de alți fruntași și intelectuali români, este socotit unul din cei mai importanți apărători ai drepturilor și libertăților națiunii române din Imperiul Austro-Ungar în veacul al XIX-lea.

De la tribuna Camerei Deputaților a Parlamentului din Budapesta, unde a intrat prima dată la vârsta de 24 de ani, a prezentat numeroase proiecte de lege care vizau direct protejarea prin lege a drepturilor națiunilor conlocuitoare

din Ungaria Mare, cu accent pe protejarea drepturilor românilor. După mai multe legislaturi se retrage din Parlament în anul 1874, an în care nu s-a mai permis discutarea chestiunii naționalităților, iar intervenția reprezentanților națiunilor nemaghiare n-a mai fost admisă.

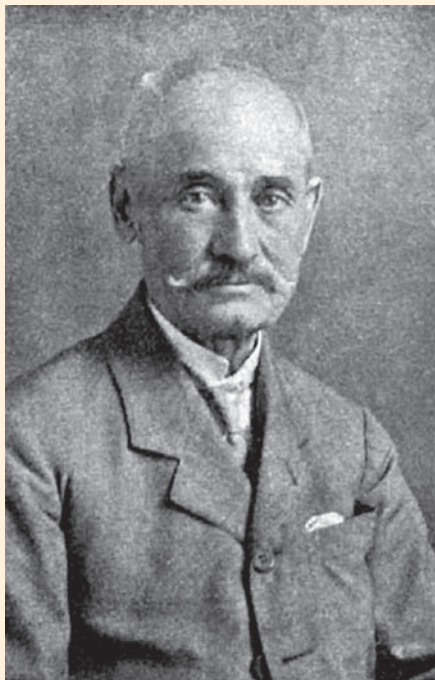
Pentru a sprijini politica națională a înființat la Timișoara ziarul „Dreptatea”.

Ca mecenat, Alexandru Mocioni și membrii familiei sale au donat mari sume de bani pentru clădirea Catedralei ortodoxe din Sibiu, fondului cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, pentru construcția muzeului Astei din Sibiu, au contribuit la fondul Liceului din Brad și al Alumneului român național din Timișoara (filantropie și ajutorarea elevilor și studenților români).

Emanuil Ungurianu

(01.01.1846 - 1929)

A văzut lumina zilei la Satchinez, județul Timiș și a fost avocat și mare filantrop bănățean, senator, inspector și luptător pentru drepturile românilor. Ca apărător al cauzei naționale al românilor din Imperiul Austro-Ungar, a făcut parte din Partidul Național Român din Ungaria și Transilvania. Emanuil Ungureanu era convins că singura temelie pe care se putea clădi viitorul țării și al neamului

este școala și Biserica; este cultura românească, cultură care trebuie sprijinită și răspândită în straturile cel mai largi ale poporului nostru. De aceea profundul său sentiment al iubirii față de Biserică și față de cultura românească, l-a manifestat prin generosul act de filantropie, când întreaga sa avere, câștigată în tinerețe a testat-o spre scopuri culturale bisericesti, iar averea câștigată pe timpul din urmă, a lăsat-o prin testament parohiilor din Timișoara-Cetate și Timișoara-Iosefin, precum și Casei de Educație Națională din Timișoara.

După Marea Unire se preocupă, la conducerea unui Comitet de inițiativă alcătuit din 19

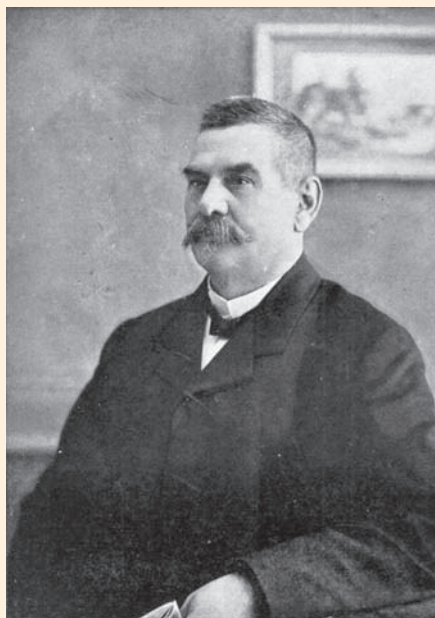
personalități mai de seamă ale vieții românești timișorene, de reînființarea episcopiei ortodoxe la Timișoara și înființarea unor noi parohii în orașul de pe Bega: Parohia Cetate și Parohia Principele Carol (Iosefin).

Coriolan Brediceanu

(23.12.1849 – 25.01.1909)

Avocat și om politic lugojan care a devenit una dintre cele mai populare figuri din istoria Banatului.

Ca avocat competent și renumit – democrat convins și creștin autentic – a luat apărarea multor năpăstuiți, nedreptățiți, implicat a celor acuzați ca semnatari ai Memorandumului din 1892. Evident, i-a apărat și pe alți intelectuali români, implicați în

procese politice și de presă precum Valeriu Braniște, important cărturar al vremii și redactor al ziarului *Dreptatea*.

A făcut parte din asociația „Astra” și din „Societatea pentru fond de teatru roman”.

În viața politică a fost ales, în anul 1906, deputat în Dieta maghiară, unde a dat glas năzuințelor și aspirațiilor naționale ale românilor din Imperiul dualist. Sprijină financiar pe mulți tineri talentați și sârguincioși ai Banatului, precum pionierul aviației Traian Vuia.

Ion Vidu

(29.12.1863 – 07.02.1931)

Compozitorul și dirijorul Ion Vidu s-a născut în localitatea Mânerău, județul Arad. Studiile muzicale le-a făcut la Arad, Caransebeș și Iași, unde deprinde arta armoniei și dirijoratului sub bagheta marelui compozitor Gavriil Musicescu.

Arta creației sale este vastă: muzică de teatru, vocal-simfonică, de pian, dar se remarcă prin lucrările corale: *Din șezătoare, Ana Lugojana, Răsunetul Ardealului, Preste deal, Moartea lui Mihai Viteazul, Andaluza* și altele. La loc de cinste sunt așezate creațiile de muzică corală pe trei voci egale și pentru cor mixt: liturghii, cântări funebre, pricesne, tropare, axioane, imnuri și colinde – repertoriu atât

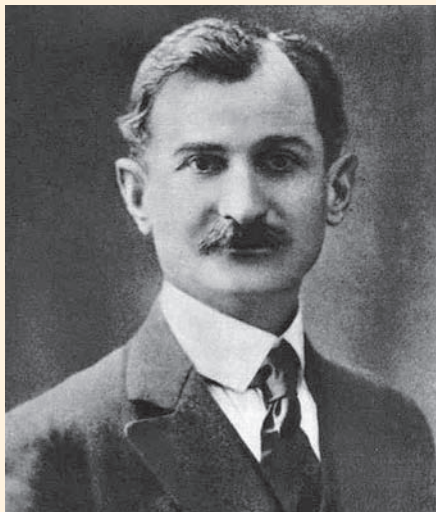
de necesar, în special în Banat, unde mișcarea corală bisericească luase în epocă un mare avânt, necunoscut în multe alte provincii românești.

Participă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și la Adunarea populară de la Timișoara din 10 august 1919. În data de 24 august 1919 organizează un concert în cinstea armatei române care intrase în Timișoara la începutul lunii, marcând în acest fel instalarea administrației românești în Banat.

Traian Vuia

(17.08.1872 – 03.09.1950)

Inventatorul și juristul Traian Vuia s-a născut într-o familie de preot din localitatea Surducu Mic, județul Timiș. După terminarea studiilor

liceale se înscrie la Universitatea Politehnică din Budapesta, însă, din cauza lipsurilor material renunță și, după un an, se înscrie la Facultatea de Drept. Finalizând studiile, activează în domeniul juridic în anul 1901 obținând titlul de doctor în domeniu.

Cu toate acestea, nu renunță la visul său de a zbura cu un aparat construit de el. Pentru a reuși în acest demers, în iulie 1902 pleacă spre Franța.

Ideea sa de a zbura cu un aparat mai greu de cât aerul a fost privită cu scepticism de către oamenii de știință parizieni, dar acest lucru nu l-a descurajat. Traian Vuia a perseverat și, în anul 1903, brevetează la Paris invenția numită „Aeroplan automobil”.

După câțiva ani de încercări și teste, la 18 martie 1906, aparatul „Vuia I” reușește să zboare pentru prima dată. În ciuda controverselor

apărute ulterior, cei 12 metri parcurși la o înălțime de aproape un metru sunt în general recunoscuți ca primul zbor al unui aparat autopropulsat realizat în istoria aviației.

Ca o anticipare a acestor controverse, rămân memorabile cuvintele pionierului aviatic român: „Eu nu am căutat niciodată gloria, fiindcă știu că gloria pierde adesea pe om. Eu nu lucrez pentru gloria mea personală, ci lucrez pentru gloria geniului uman. Ce importanță are cine a făcut aceste lucruri, important este că ele există?”

Vasile Lazarescu

(01.01.1894 – 21.02.1969)

Primul Mitropolit al restauratei Mitropolii a Banatului s-a născut la Jadani, astăzi Cornești, județul

Timiș, într-o familie de țărani credincioși și luminați.

După primii ani de școală în satul natal, este înscris la liceul sau gimnaziul maghiar de stat din Timișoara, unde doar ora de religie se predă în limba română. Aici obține bacalaureatul, apoi urmează studiile teologice, inițial la Cernăuți, apoi la Arad.

Pe fundalul primei conflagrații mondiale, își continua pregătirea la Facultatea de Filozofie din Budapesta, iar din anul 1917, trece la Universitatea din Viena, specializările de Filozofie și Pedagogie. În anul 1920 este promovat doctor în Teologie, la Cernăuți.

În același an ocupă, prin concurs, catedra de Dogmatică de la Institutul Andreian din Sibiu, de unde se transferă la Oradea, la chemarea episcopului Roman Ciorogariu, cel care-l hirotonește preot celib, în anul 1926.

După tunderea sa în monahism din 1928, i se deschid porțile pentru arhierie. Este ales episcop al Caransebeșului, în 1933 și apoi, din 1940, al Timișoarei.

Odată cu reînființarea scaunului mitropolitan din capitala Banatului în 1947, Episcopul Vasile Lazarescu devine primul Arhiepiscop al Timișoarei, Morisenei și Lipovei și Mitropolit al Banatului. Autor al unor importante studii și cărți,

Vasile Lazarescu este cititor al catedralei mitropolitane.

Cu toată rodnică activitate pe care a defășurat-o în plan pastoral-misionar este pensionat forțat în data de 1 ianuarie 1962, la cererea și sub presiunea autorităților comuniste. Ierarhul bămățean a fost acuzat de gestiune frauduloasă, metodă folosită și în cazul numeroșilor arhieriei incozi statului socialist, persecutați și obligați la retragere anterior. În fapt, „vina” Mitropolitului Vasile Lazarescu a constat în faptul că a luat apărarea preoților arestați din eparhie, cu ocazia noului val de persecuții la care a fost supusă Biserica Ortodoxă Română după 1958.

Mitropolitul Lazarescu a fost obligat să se retragă la Mănăstirea Cernica, până la trecerea la Domnul din 1969, când a fost înmormântat în cripta familială de la Cornești. În anul 1993, rămășițele sale pământești au fost strămutate în cripta ierarhilor de la catedrala mitropolitană a Timișoarei.

Ioachim Miloia

(03.05.1897 – 25.03.1940)

Originar din localitatea Ferendia, județul Timiș, istoric, director al Muzeului Banatului în perioada interbelică, și doctor în istoria artelor, și în Litere și filosofie.

După licențierea în Teologie de la Academia Teologică din Caransebeș, studiază artele plastice la București și apoi la Roma, unde obține diplomele doctorale.

La Timișoara predă la Academia de Arte Frumoase, la Școala Politehnică, este redactor al revistei „Analele Banatului”. Organizează filiala locală a Arhivelor Statului. A fost președinte al Societății de Arheologie și Istorie din Timișoara, al secției cultural-artistice a Institutului Social Banat-Crișana și al secției istorice și etnomuzeale ale Regionalei Astei Bănățene.

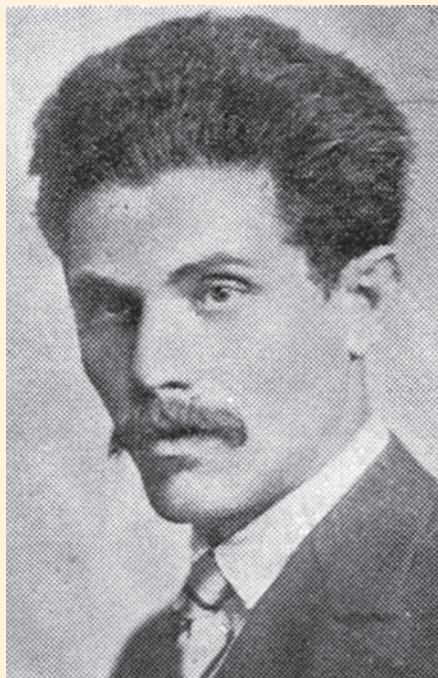
Dr. Ioachim Miloia a fost și un remarcabil artist creator, care, ca pictor bisericesc, a reînviat stilul tradițional românesc din arta

picturală, aspect ce poate fi observat la pictura bisericilor din Anina, Folea, Bocșa Montană, Jebel, Oravița, Timișoara Iosefin ș.a.

Romulus Ladea

(17.05.1901 – 27.08.1970)

Sculptor și profesor universitar la Cluj, născut în localitatea Jitin, județul Caraș-Severin, Romulus Ladea este socotit ca fondatorul școlii românești de sculptură modernă. Romulus (cunoscut și ca Romul) Ladea s-a format la Universitatea Națională de Arte din București sub coordonarea profesorului Dimitrie Paciurea și în Franța la atelierul unde predă Antoine Bourdelle.

Tot la Paris urmează cursuri de desen, anatomie artistică și istoria artei la Academia Julian și la Ecole du Louvre. În primăvara anului 1925 este practicant în atelierul lui Constantin Brâncuși din Montparnasse, angajat să lucreze la trei opere ale celebrului sculptor roman.

Dintre multe sale lucrări se detașează *Grupul statuar Școala Ardeleană din Cluj*. Despre caracteristicile stilului propriu Romul Ladea mărturisea: „În realitate, a existat o singură cale pe care am pornit în vremea uceniciei mele artistice și pe care am urmat-o neabătut toată viața mea.

Calea aceasta a fost studierea atentă, cu pasiune și cu venerație totodată a artei noastre populare, dorința permanentă de a înțelege și de a pătrunde până în sensurile ei cele mai adânci atitudinea spirituală atât de caracteristică a omului nostru față de artă și viață”.

Johnny Weissmüller

(02.06.1904 – 20.01.1984)

Acesta a fost un sportiv și actor american de origine șvăbească (etnic german) născut în localitatea Freidorf (astăzi cartier al Timișoarei), de unde a emigrat, cu familia, în America.

Datorită calităților sale sportive este selectat în lotul de natație al

Statelor Unite, împreună cu care obține performanțe deosebite ca înotător: de cinci ori campion olimpic, deținător a 67 de titluri mondiale și 52 de titluri naționale. A deținut recorduri la stilul liber și a fost primul care a înotat 100 de metri în mai puțin de un minut (în 1922, la vârsta de 18 ani).

În anul 1950 a fost declarat ca cel mai mare înotător al primei jumătăți a secolului XX.

După o carieră sportivă la cel mai înalt nivel, în 1932 la vârsta de 28 de ani, Johnny Weissmüller a fost atras în lumea cinematografului unde s-a consacrat ca interpret al personajului Tarzan într-o serie de aproximativ 12 filme realizate

la Hollywood. A mai interpretat și alte roluri în cinematografie și televiziune.

Peter Johann Weissmuller a fost declarat post-mortem cetățean de onoare al Timișoarei.

Nicolae Corneanu

(21.11.1923 – 28.09.2014)

Episcop al Aradului (1961-1962), Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului, din 1962 până în 2014. Datorită neobositelor preocupări cărturărești, a fost ales în anul 1992, membru de onoare al Academiei Române și membru al Uniunii Scriitorilor din România.

S-a născut într-o familie preoțească din Caransebeș. Studiază Teologia, Filologia și Literele la București, unde obține și titlul de doctor în Teologie, în 1949, cu teza intitulată: „*Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare. Începuturile monahismului creștin pe Valea Nilului*”.

Activează ca și cadru didactic la Academia teologică din Caransebeș, unde predă greaca și franceza, la Seminarul teologic din Caransebeș și la Institutul teologic din Sibiu unde devine conferențiar universitar la catedra de Îndrumări misionare predând Teologia simbolică și Limba greacă.

A fost ales prima dată ca episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, demnitate în care a fost instalat în

ianuarie 1961, iar din 1962 este instalat ca Arhiepiscop al Timșoarei și Caransebeșului și Mitropolit al Banatului.

De-a lungul celor peste 50 de ani de arhierie, a avut foarte multe realizări în plan administrativ-gospodăresc, dintre care amintim: sprijinirea ridicării și pictării a zeci de noi lăcașuri de cult și restaurarea unor monumente istorico-bisericești din eparhie, sprijinirea mănăstirilor (ctitorirea, în anul 1969, a noii biserici de la mănăstirea Timișeni și reînființarea mănăstirii Cebza în anul 1993).

Fecund autor de volume, articole și studii, mitropolitul Nicolae

abordează teme din diferite domenii teologice, între care se detașează cele de Patrologie și patristică: *Patristica mirabilia. Pagini din literatură primelor veacuri creștine* (Timișoara 1987; Iași 2001), *Quo Vadis? Studii, note și comentarii teologice* (Timișoara, 1990), *Origen și Celsus* (București, 1999).

Ca traducător din limba greacă lașă Teologiei și culturii românești ediții în limba română ale lucrărilor *Scara Raiului și Viața Fericitului Pahomie. Nicolae Corneanu* este fondatorul revistei eparhiale „Învierea” și al Facultății de Teologie din Timișoara.

Ca „om al cetății”, a fost un exemplu de bună-înțelegere și conlucrare în spațiul multi-etnic și multiconfesional atât de caracteristic Banatului și a participat la numeroase întâlniri științifice și ecumenice internaționale.

Herta Müller

Este singurul laureat al Premiului Nobel pentru Literatură originar din România (născută la Nițchidorf, județul Timiș, la 17.08.1953). A făcut studii de germanistică și de limbă și literatură română la Universitatea din Timișoara, în perioada 1973–1976.

O mare parte din opera sa literară are caracter autobiografic și se inspiră din realitatea vieții din perioada dictaturii comuniste, ceea ce o face să aibă un profund caracter „antidictatorial”, după cum mărturisește autoarea.

Între temele abordate se regăsește și drama deportărilor în Uniunea Sovietică a etnicilor germani imediat după terminarea Celui de-al Doilea Război Mondial, sau relația scriitoarei cu Securitatea comunistă care o supunea unei constante hărțuiri și cenzuri.

Aflată din februarie 1987 în Germania, aceasta și-a continuat activitatea literară scriind atât în limba germană cât și în limba

română, fiind recompensată cu multiple distincții și premii.

În anul 1993, romanul „*Încă de pe atunci Vulpea era Vânătorul*” a fost ecranizat de către regizorul român Stere Gulea într-un film intitulat „*Vulpe-vânător*”.

Stefan Hell

Fizician german originar din România, Stefan Hell, născut la 23 decembrie 1962, a copilărit la Sântana în județul Arad. Urmare cercetărilor sale științifice a devenit laureat al Premiului Nobel pentru Chimie, în anul 2014, împreună cu Eric Bentz și William M. Moerner. Stefan Hell a fost premiat cu Nobel pentru introducerea, în anul 2000, a conceptului de „golire prin emisie stimulată” (*STED/ stimulated emission depletion*) în microscopie, cu aplicabilitate în nanoscopie..

Este director în Institutul „Max Planck” de Chimie Biofizică din Göttingen. Savantul mărturisește că cei 15 ani petrecuți în România, până la emigrarea, alături de familie, în Germania (1978), au lăsat o puternică amprentă asupra personalității și realizărilor sale în plan științific și academic, sugerând existența unei superiorități a sistemului de învățământ românesc din aceea

perioadă față de cel german. Vorbitor de limbă germană, după un an de studiu la Liceul Nikolaus Lenau, din Timișoara i-a fost foarte ușor să se adapteze și să performeze în sistemul educațional din Vestul Europei.

A studiat chimia la Universitatea din Heidelberg, unde a obținut titlul de doctor, în anul 1990. Activează apoi la Universitatea Turku din Finlanda, la Universitatea Oxford, Anglia și, în prezent, la cea din Göttingen, Suedia.

Din anul 2012 este membru de onoare al Academiei Române.

CATEDRALA MITROPOLITANĂ DIN TIMIȘOARA

– *altar al Banatului* –

Construirea monumentalei catedrale a Timișoarei și a Banatului a reprezentat un vechi deziderat al românilor ortodocși timișoreni, exprimat la 19 decembrie 1920, în cadrul primei ședințe a Comitetului de inițiativă pentru înființarea parohiei ortodoxe române Timișoara - Cetate. La solicitarea Comitetului parohial

Timișoara-Cetate din 15 martie 1923, Consiliul orășenesc Timișoara donează, cu „drept de posesiune și proprietate absolută pentru toate timpurile”, terenul pe care este amplasată actualmente catedrala, în suprafață de „5 jughere și 910 stânjeni pătrați”, adică 32.120 mp.

După un concurs repetat de cinci ori, aplicând o maximă exigență profesională, juriul de specialiști a aprobat proiectul și devizul întocmite de arhitectul Ioan D. Traianescu, profesor la Academia de Arhitectură din București. A urmat, apoi, o licitație la fel de exigentă, pentru desemnarea constructorului, în urma căreia Consiliul parohial al parohiei Timișoara - Cetate, condus de protopopul dr. Patrachie Țiucra, absolvent al Facultăților de Teologie și Drept, a ales firma inginerului Tiberiu Eremia din București. După consolidarea terenului (mlăștinos) prin implementarea la fundație a 1.186 piloni de beton armat, legați printr-un planșeu, tot din beton armat, de 80 cm grosime, zidirea bisericii a început la 14 septembrie 1936. Slujba de sfințire a locului și de punere a pietrei fundamentale a avut

loc la 20 decembrie 1936 și a fost săvârșită de către episcopul Andrei Magieru al Aradului, însoțit de protopopul Patrachie Țiucra și de alți preoți, în prezența președintelui Senatului, Alexandru Lepădatu și a autorităților locale. Lucrările de construire au durat cinci ani, recepția acestora fiind făcută la 8 septembrie 1941.

ARHITECTURA

Pentru conceptul deosebit al catedralei, proiectantul a luat drept modele elementele specifice arhitecturii religioase din epoca domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, dar într-o manieră amplificată și vizând alte proporții, pe cele ale bisericilor din Țara Românească, îmbinate cu elemente tradiționale din arhitectura religioasă a Transilvaniei și a Banatului și cu cele specifice arhitecturii bizantine. Această grandioasă biserică se întinde pe o suprafață construită de 1.542 mp cu lungimea de 62,98 m, lățimea de 31,98 m și înălțimea totală de 90,5 m, volumetria situându-se în jur de 50.000 mc. Suprafața accesibilă credincioșilor este de 1.084 mp,

putând astfel să cuprindă până la 5000 de persoane.

Exteriorul Catedralei este realizat din cărămidă aparentă, de culoare roșie și galben-portocalie, îmbinată cu discuri smălțuite și fride pictate, asemănătoare celor existente la bisericile moldovenești (toate provenind de la fabrica de ceramică din Jimbolia). Soclul, coloanele și ramele exterioare ale ferestrelor sunt din piatră de Banpotoc. Biserica are 11 turnuri acoperite cu țiglă smălțuită, fabricată tot la Jimbolia (pe fondul țiglelor se disting cele trei culori ale drapelului național). În vârful turlilor sunt așezate o serie de elemente decorative: șase cruci, trei „mitre” arhieresti și șase „capete” de cruci.

Crucea cea mai mare, așezată pe turla de pe cupola Pantocratorului, are înălțimea de 6,90 m, la care se adaugă înălțimea soclului ei de 4,10 m, însumându-se deci înălțimea de 11 m. Crucile au fost confecționate de către firma Iacob Schwab din Timișoara.

Clopotele, în număr de șapte, în greutate de aproximativ 8000 kg, au fost fabricate de renumitul specialist Anton

Novotny din Timișoara, cu material importat din insulele Borneo - Sumatra (Indonezia). Compozitorul Sabin Drăgoi le-a acordat tonalitățile într-o armonie sonoră de înalt rafinament.

Cele 204 ferestre cu deschidere interioară, sunt lucrate din fier forjat, fasonat, cu cercevele duble: 16 dintre ele asigură iluminarea pe cupola principală. Pereții exteriori sunt împodobiți cu 210 fride și aproximativ 4.000 de discuri ceramice smălțuite, după tradiția bisericilor moldovenești.

Planul construcției este specific ortodox: pridvor deschis, pronaos, nartex, solee, altar, dispuse în formă de cruce bizantină. Acestor componente esențiale li se mai adaugă alte încăperi și spații adiacente. De o parte și de alta a naosului, de la înălțimea de 7,5 m, se ridică, succesiv, duble galerii laterale (balcoane), pentru credincioșii care participă la serviciile divine.

Deasupra tindei este situat balconul corului, cu deschidere spre naos și cu o capacitate de 150 de persoane.

Decorurile interioare, respectiv pilaștrii, capitelurile

coloanelor, frizele, balustradele, chenarele ș.a. au fost realizate de firma Ioan Cristescu din București.

Pavimentul Catedralei, din plăci de mozaic, după stilul și coloritul covoarelor bănățene, a fost realizat după un proiect schițat de pictorul Catul Bogdan, recepția finală făcându-se la 12 aprilie 1946.

Lucrările de sculptură și mobilierul aurit formează un capitol aparte în cadrul monumentalului complex al catedralei și au fost executate de mai mulți artiști. Astfel, Ștefan Gajo a realizat: iconostasul, scaunele / stranele arhieresti, cele trei candelabre din lemn de tei, sfeșnicele mari, amvonul și tetrapoadele, începute în primăvara anului 1944 și recepționate, deja, în august 1946. Tâmplăria artistică (29 de uși în două canaturi, 31 uși simple și 128 jețuri de stejar masiv) a fost realizată în atelierele firmei Traian Novac din Timișoara și au fost finalizate la 20 martie 1946. În prima parte a anului 1946 au fost realizate placările la solee (cu marmură de Rușchița), parchetarea, lăcătușeria și vopsitoriile.

O altă lucrare de înaltă ținută artistică, operă a sculptorului Grigorie Dumitrescu din București, este racla în care sunt depuse moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, ocrotitorul Banatului (1643-1653). Realizată din trei esențe de lemn: palisandru, păr și lămâi, racla are, în partea superioară, chipul Sfântului Iosif și, de jur împrejur, opt scene din viața lui. Sfintele sale moaște au fost aduse și așezate în Catedrala mitropolitană, după ce a fost canonizat, la 6 octombrie 1956.

Ample lucrări de renovare și de înfrumusețare a Catedralei mitropolitane au fost efectuate și după anul 1990. Astfel, pictura lăcașului de cult a fost desprăfuită (2003-2006), au fost înlocuite treptele intrării principale, cu blocuri masive de piatră naturală tip andezit (2008-2014), s-au realizat aleile perimetrare, placate cu piatră cubică și a fost instalat un sistem modern de iluminat, cu tehnologie led la nivel pietonal. Lucrări importante au fost efectuate la acoperișul Catedralei și la sistemul de evacuare și de colectare a apelor pluviale (2014-2022).

Hramul istoric al Catedralei mitro-politane este „Sfinții Trei Ierarhi” (30 ianuarie), iar al doilea hram, „Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș” este sărbătorit la 15 septembrie.

ÎN VREME DE RĂZBOI

În zilele de 30-31 octombrie 1944, asupra catedralei mitropolitane din Timișoara au fost lansate, de aviația militară germană, șase bombe, însă doar una a explodat. Explozia acesteia a afectat un perete lateral și învelitoarea de la intrările laterale cu țigle smălțuite și țigle solzi, pe o suprafață de 440 mp.

De asemenea, au fost afectate ferestrele metalice de la turn, geamurile cu vitralii și cu sticlă obișnuită, pe o suprafață de 140,60 mp, precum și ușile exterioare de stejar. Dacă și celelalte bombe ar fi explodat, catedrala ar fi fost distrusă în totalitate. Dumnezeu a apărut, însă, lăcașul Său, ierarhul, preoții și credincioșii timișoreni de atunci fiind convinși că au fost martorii unei minuni.

SFINȚIREA

Sfințirea catedralei a avut loc la data de 6 octombrie 1946, printr-un impresionant ceremonial, la care au participat episcopii din Banat și Ardeal, în frunte cu Patriarhul României Nicodim și mitropoliții Vasile Lazarescu al Banatului și Nicolae Bălan al Ardealului, înconjurați de peste 400 de preoți.

Ceremonialul sfințirii s-a desfășurat în prezența Regelui Mihai I al României, a unor înalți demnitari, a oficialităților locale și a unei mulțimi imense de credincioși ortodocși români și de alte confesiuni, din întreg Banatul.

Timișorenii și-au dorit și au reușit să înalțe o minunată Catedrală, demnă de orașul lor, o dovadă vie a capacității creatoare a specialiștilor români.

Sub altarul lăcașului mitropolitan a fost amenajată o gropniță cu mai multe cripte, destinată mitropoliților Banatului. În acest spațiu își dorm somnul de veci mitropoliții Vasile Lazarescu și Nicolae Corneanu.

Catedrala mitropolitană a Timișoarei, grandios monument de artă bisericească, a fost construită prin jertfa și contribuția preoților și a credincioșilor din întreaga eparhie, a mitropolitului Vasile Lazarescu, a personalităților

vieții sociale și culturale, a autorităților administrative din Timișoara, importante subvenții fiind primite din partea Guvernului României, prin purtarea de grijă a Regelui Mihai I.

În Catedrala mitropolitană au fost instalați și au slujit chiriarhii bănățeni Vasile Lazarescu (1941-1961) și Nicolae Corneanu (1962-2014). Tot în acest lăcaș mitropolitan au fost hirotoniți Episcopii - vicari ai Arhiepiscopiei Timișoarei: Timotei Lugojanul (1976-1984), azi Arhiepiscopul Aradului; Daniel Lugojanul (4 martie 1990 - 7 iunie

1990), azi Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; Lucian Lugojanul (1 octombrie 2000 - 25 februarie 2006), azi Episcopul Caransebeșului; Daniil Parto-șanul (1 martie 2001 - 12 februarie 2004), fost episcop al Daciei Felix (Serbia) și Paisie Lugojanul, instalat la 19 februarie 2006.

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan a fost întronizat în această monumentală catedrală la 28 decembrie 2014.

Sanctuar ortodox al românismului bănățean, Catedrala Timișoarei și-a deschis porțile la 6 octombrie 1946, pentru tot sufletul dornic de comuniune

prin rugăciune cu Dumnezeu, Cel în Treime preamărit. Ea rămâne peste veacuri altarul de jertfă și farul de lumină de unde sunt și vor fi înălțate pioase rugăciuni pentru poporul credincios și pentru țara noastră, „pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru îmbelșugarea roadelor pământului...”

PICTURA

Pictura Catedralei mitropolitane este opera repuatului artist plastic timișorean Anastase Demian. Începută în primăvara anului 1940, lucrarea a fost

finalizată în septembrie 1946. Execuția picturii s-a făcut în tehnica frescă, tempera, ulei, ferestrele fiind împodobite cu vitralii. Pictura interioară (scene, portrete, decorațiuni) se întinde pe o suprafață totală de 6.000 mp, dintre care: 2.800 mp frescă, 3.200 mp tempera (decorațiuni), respectiv 45 mp icoane pictate în ulei (pe iconostas) și 200 mp gen de vitralii.

În exterior sunt realizați 213 mp frescă (scene și decorațiuni), plus 5,25 mp în mozaic, icoana hramului, lucrare efectuată de pictorul Maria - Laurenția Minulescu (fica poetului Ion Minulescu) din București.

De precizat că, periodic, Anastase Demian a fost ajutat de pictorul Cornel Cenan din Arad. Partea decorativă (frescă și tempera) a tavanelor celor trei pridvoare de la intrarea principală, a fost executată de artistul Ștefan Sklenarik.

Pictura Catedralei mitropolitane din Timișoara, opera maestrului Anastase Demian, face parte din marile ansambluri monumentale din țara noastră. Lucrată cu nerv și sensibilitate, într-o manieră neobizantină cu totul personală, epatează prin decorativismul ei, prin caracterul pronunțat narativ și precizia structurală a compozițiilor (...).

Imensa suprafață pictată impresio-nează prin „unitate stilistică și dominantă tonală, ceea ce dă întregului ansamblu o copleșitoare măreție” (Suciu I.D., Niculescu D., Țigu V., *Catedrala Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1979, p. 133-134*).

COLECȚIA DE ARTĂ BISERICESCĂ

În anul 1962, Arhiepiscopia Timișoarei a hotărât organizarea unei colecții care să cuprindă exponate ale artei

bisericești din Banat. Astfel, la demisolul catedralei a fost amenajată, în anul 1972, o minunată Colecție de artă bisericească veche, cuprinzând icoane pe lemn și pe sticlă, manuscrise și cărți, vase și obiecte de cult, veșminte, broderii și alte exponate prețioase din secolele XIV-XIX, precum și un lapidar ce conține cruci vechi, pietre de hotar, inscripții pe piatră etc.

THE MITROPOLITAN CATHEDRAL

Declared a monument of art for its architecture, painting, and sculpture, the metropolitan cathedral stands at the intersection of the city's most important thoroughfares. The cathedral impresses with its dimensions, the grace of its lines, and the enameled tile covering that gleams from afar in the sunlight. The interior boasts the grandeur of the world's impressive cathedrals, overwhelming you with their magnificence and splendor, while simultaneously urging you towards devotion and meditation.

The construction of the cathedral itself began in 1936 with the consecration of the foundation stone by Bishop Andrei Magieru of Arad. It took five years of intense work to complete all architectural tasks, with a built area of 1,542 square meters and a volume of around 50,000 cubic meters. Its estimated capacity is approximately 5,000 people. The seven harmonized bells deserve special attention, tuned by Professor Sabin Drăgoi, their unusual resonance echoing

throughout the city. The cathedral features 11 domes, a length of 63 meters, and a width of 32 meters. Due to the marshy ground, the building stands on 1,186 reinforced concrete pillars driven 20 meters deep. The pillars are 32-52 centimeters thick and 7.30 meters long. The cathedral's paintings were executed by the painter Anastase Damian, the iconostasis and candelabra sculptures are the work of Ștefan Gajo, and the furniture was crafted by Traian Novac.

In the autumn of 1946, after a decade of effort, the new house of the Lord, adorned with the finest and most select works, awaited the solemnity of consecration and dedication to the worship it was intended for. The day of October 6, 1946 was chosen as the day of the great feast for the Orthodox believers of Banat. This grand procession was attended by the Patriarch of Romania, Nicodim Munteanu, King Michael I, along with the entire episcopate of the Metropolis of Transylvania and representatives from all corners of the Romanian land.

Inside, the cathedral was enriched with the relics of Metropolitan Iosif the New, which were relocated from

Partoș Monastery in 1956. At the initiative of Metropolitan Nicolae of Banat, it was decided in 1962 to organize a collection that would encompass ancient religious art from Banat, housed in the cathedral's basement. The ecclesiastical art heritage now holds nearly 1,000 pieces, including a significant number of wooden, glass, and canvas icons, embroidered, sculpted, or metalworker ritual objects, and an important collection of old religious books. All of these items originate from Banat churches and date back to the 14th, 16th, 17th, and 19th centuries. Undeniable historical documents, they express the cultural level of Banat, simultaneously highlighting the believers' sensitivity to beauty.

Metropolitans Vasile Lazarescu and Nicolae Corneanu served in the metropolitan cathedral, and it was here that His Beatitude Daniel Ciobotea, the Patriarch of Romania, who was formerly Vicar Bishop of the Archdiocese of Timișoara, received the grace of the episcopacy. Also, it was at this cathedral that His Eminence Ioan Selejan, the Metropolitan of Banat, was enthroned.

The procession with the relics of Saint Bishop Joseph the New of Partoș

Viața și minunile Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș

Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș s-a născut în orașul Raguza (azi Dubrovnik) din Dalmația (în anul 1568), dintr-o familie de Vlahi, Morlachi (adică Vlahi de la mare) sau aromâni. Tatăl său, Ioan, era proprietarul unei corăbii cu care făcea comerț pe mările Adriaticii și Mediteranei.

Rămânând orfan de tată (la vârsta de 12 ani) – care s-a scufundat cu corabia în valurile învolburate ale mării – tânărul

Iacob, cum a primit numele la botez, a rămas în grija mamei sale Ecaterina, o femeie dreptcredincioasă, care și-a închinat întreaga viață creșterii unicului său fiu. Neavând rudenii la Raguza, văduva Ecaterina își ia copilul și se mută la fratele său și el negustor din orașul Ohrida, unul din marile centre ale aromânilor, așezat în regiunea de apus a Macedoniei.

În Ohrida, copilul este trimis la școală până la vârsta de 15 ani, când, urmând un îndemn de sus, intră în mănăstirea Maicii Domnului din acel oraș de veche tradiție bisericească româno bulgară, care a fost veacuri de a rândul sediul Arhiepiscopiei locale. Sub jurisdicția acestei arhiepiscopii se afla, încă de la anul 1020, potrivit rânduielii împăratului Vasile II Bulgaroctonul, și Episcopia românească a Timișanei (a Morisenei din Timișana).

Timp de 5 ani, fratele Iacob face ascultare aspră în mănăstire muncind și învățând fără încetare, nevoindu se cu lectura Sfințelor Scripturi și a scrierilor Sfinților Părinți ai Bisericii.

La vârsta de 20 de ani, tânărul Iacob se îndreaptă spre Muntele Athos și se închinoviază în mănăstirea Pantocrator unde,

după ce a trecut cu laudă și vrednicie toate probele și încercările la care a fost supus și făcând întreitul vot de lepădare de cele lumești, a fost tuns în călugărie primind numele biblic de Iosif.

Rând pe rând, își face ucenicia la vestitele mănăstiri Hilandar, Xiropotam și Vatoped, urcând odată cu treptele sfințeniei și pe cele ale cinului său călugăresc. După numai 2 ani, la vârsta de 22 ani, primește Taina Hirotoniei.

Pe când viețuia la Mănăstirea Vatopedului, tânărul ieromonah Iosif începe să aibă, în timpul privegherilor și rugăciunilor, adânci clipe de răpire de sine, vedenii și arătări cerești, care îi umplu sufletul de uimire, ca odinioară Sfinților Apostoli Petru și Pavel și tuturor celorlalți sfinți făcători de minuni.

Cucernicia adâncă și nefățarnică, viața îmbunătățită prin asceză și rugăciune și luminată prin lectură și meditație și faima de făcător

de minuni au făcut din tânărul ieromonah Iosif personalitatea cea mai de seamă a Sfântului Munte. Drept aceea, a fost invitat să viețuiască în Marea Lavră a Sfântului Atanasie, cea mai importantă dintre toate mănăstirile athonite care are ca hram numele adevăratului întemeietor (în secolul X) al monahismului athonit.

Pentru vredniciile lui deosebite, cu trecerea anilor a fost înaintat la treapta de egumen și trimis din partea conducerii centrale a Sfântului Munte la Adrianopol să pună orânduire în marea mănăstire de acolo cu hramul Sfântul Ștefan. Timp de 6 ani muncește fără preget, reușind să schimbe în întregime după „gândul lui Hristos” (*1 Corinteni 2, 16*) și după pravila statornicită de Sfântul Vasile cel Mare, viața călugărilor de la Adrianopol.

Revenind la Sfântul Munte, se așază (timp de 6 ani, tot ca egumen) în marea lavră a Țării Românești, la Mănăstirea Cutlumuș, vechea

ctitorie a voievozilor din Țara Românească (Vlaicu Vodă între 1364–1374 și Neagoe Vodă Basarab între 1512–1521).

După mulți ani, cuviosul Iosif se reîntoarce la Mănăstirea Vatopedului – și ea bogat înzestrată de voievozii români – unde se pregătește să plece ca mitropolit la Timișoara și unde îl întâlnește pe tânărul pribeag bănățean Damaschin Udrea, care va deveni secretarul și biograful său.

Întâlnirea românului bănățean Damaschin Udrea, bărbat în floarea vârstei (34 de ani), cu aromânul sau latinul raguzan, preacuviosul Iosif, a avut urmări binefăcătoare pentru amândoi, dar mai ales pentru Biserica și dreptcredincioșii români din Țara Banatului, cărora Damaschin Udrea le va lăsa cea dintâi cronică românească scrisă în limba latină: *Annales Rerum Banaticarum*, care duce firul istoriei neamului nostru până la Mihai Viteazul.

Pentru viața sa curată, calitățile duhovnicești și darul săvârșirii de minuni a fost ales mitropolit al „Timișorii”, unde a păstorit între anii 1643-1653. Hirotonia Sfântului Iosif întru arhieru a fost săvârșită de către patriarhul ecumenic Partenie I „cel Bătrân”, în anul 1643.

Șirul faptelor minunate și al minunilor propriu zise săvârșite de noul mitropolit al Timișoarei, încep chiar din clipa pășirii sale pe podul umblător de pe Dunăre, de la Palanca (Serbia de azi). Caii care trăgeau „caleașca” în care se afla sfântul mitropolit cu diacul (secretarul) său Damaschin, înspăimântați de apele Dunării, s-au împotrivit să urce pe pod. Când căruțașul a început să injure și să bată caii, Sfântul Iosif – mâhnit de cele văzute și auzite – a coborât din caleașcă și, dojenind cu vorbe blânde pe căruțași, a prins cu mâna sa zăbalele, grăind două trei vorbe blânde

către cai. „Și caii s-au făcut ca mieii și s-au suit singuri pe pod și au stat blânzi până podul plutitor a ajuns la malul Palancăi. Toți câți au văzut s-au minunat și au îngenucheat în fața sfântului mitropolit și i-au sărutat poalele sutanei (reverendei) căci au cunoscut că este alesul lui Dumnezeu și că dobitoacele i se supun și îl ascultă”.

De la Palanca au pornit către Vârșeț, dar din cauza unei puternice furtuni, însoțită de rupere de nori, au pierdut drumul rătăcind toată noaptea. La revărsatul zorilor, în apropierea satului Șama (Jamu Mare), s-au trezit cu o ceată de călăreți turci care l-au întors la Vârșeț, ca să scape din chinurile facerii o cadână a agăi Ismail. Dând poruncă căruțașilor să se întoarcă, a răspuns agăi că „nu pentru bunuri lumești se întoarce, ci pentru a împlini voința Domnului din Ceruri”. Și pornind căruțele înapoi către Vârșeț, protopopul Haralambie de la Palanca, nedumerit de atitudinea mitropolitului față de cererea unui mahomedan, i-a pus întrebarea că „oare e bine să asculte de rugăciunea unui păgân și să îi facă voia lui?”. După ce l-a dojenit pentru asemenea vorbe sfântul mitropolit i-a

spus că „Dumnezeu Unul este în Sfânta Treime și deasupra tuturor; nimeni nu s-a învrednicit a cunoaște căile Lui, dar ascultare a-I da este dator fiecare om, indiferent prin gura cui ar vorbi Domnul”. „După ce a dat acest răspuns pilduitor, sfântul mitropolit n-a mai rostit nici un cuvânt, numai s-a cufundat în rugăciune. Iar când a trecut caleașca pe dinaintea haremului, cadâna s-a ușurat pe loc și a născut un prunc. Iar aga Ismail a fugit după caleașcă și a oprit-o și a sărutat dreapta sfântului mitropolit și a plâns ca un copil”.

Acesta a fost cel dintâi copil a cărui naștere a binecuvântat-o Sfântul Iosif, punând piciorul pe pământul Mitropoliei Țării Banatului. A fost o naștere minunată și providențială precum minunată și providențială i-a fost chemarea și viața în slujba poporului dreptcredincios.

Când s-au apropiat de „Vadul Timișoarei”, au fost întâmpinați de 50 de călăreți turci trimiși de pașa Timișoarei, Fasli, originar și el din aceeași regiune italiano-valahă, dar care cu inima a rămas și mai departe creștin (se numise și el tot Iacob înainte de a-și schimba religia!). Împreună cu întreaga garnizoană turcească, cu turcii din cetatea și orașul Timișoara și cu românii

dreptcredincioși, pașa Fasli i-a făcut compatriotului și consăngeanului său o primire împărătească. „El a primit pe mitropolitul Iosif cu mare alai și a făcut paradă mare, că vestea noului mitropolit a ajuns înaintea lui că este om cu inimă curată, cu știință mare și cucernic și că la mănăstirea de la Sfetagora, unde a fost, a tămăduit pe mulți betegi, că are dar de la Dumnezeu de a tămădui și arătări multe a avut și prorocire a făcut”, scriu biografi lui.

Toată cetatea Timișoarei s-a umplut de bucurie când noul mitropolit, făcător de minuni, a trecut prin poarta ei istorică (menționăm că Sfântul Iosif a fost hirotonit ca mitropolit al Timișoarei la cererea credincioșilor de aici). „Aici mare alai și mare paradă au așteptat pe sfântul mitropolit și mulțime fără număr din toate părțile pașalâcului și ale Țării Banatului și chiar de departe de la Buda și de peste „Dunărea ungurească” au venit la Timișoara să asiste la înscăunarea lui. A fost binecuvântat de cei doi episcopi sufragani, Antimie al Caransebeșului și Vârșețului și Sofronie al Lipovei cu reședința la mănăstirea Hodoș Bodrog, totodată și locțiitor

de mitropolit și de sute de protopopi și preoți care au venit în fruntea credincioșilor lor să aducă laudă și închinăciunea lor noului mitropolit”.

Întreg alaiul, având în frunte pe noul mitropolit, înaintea căruia mergeau ostașii turci, s-a îndreptat spre reședința guvernatorului, a pașei Fasli, unde s-a oprit. Aici pașa Fasli i-a ieșit în întâmpinare spunându-i „vorbe de bunăvoire”. Răspunzând, mitropolitul s-a adresat „cu vorbe de pace” pașei, mulțumindu-i în limba turcească pentru primirea sărbătorească și marea cinste ce-i face, nu atât lui, cât mai ales Bisericii și credincioșilor pe care-i reprezintă.

De la reședința pașei, întreg alaiul s-a îndreptat spre vechea reședință și catedrală românească mitropolitană, pe care pașa Fasli a avut grijă să le înnoiască și împodobească, unde avea să se facă înscăunarea sărbătorească a noului mitropolit Iosif II. Trecând prin „ulița argintarilor”, chiar înainte de a se întoarce pe calea bisericii vechi, feciorii lui Iovan Capră au scos pe targă pe tatăl lor care a fost olog de 20 de ani și l-au pus în calea sfântului mitropolit. Iar mitropolitul a coborât din rădvan și s-a apropiat de

olog. Și, după ce „s-a rugat cu lacrimi, a pus mâna dreaptă pe fruntea ologului zicându-i: «În numele Domnului Iisus îți poruncesc: scoală-te, ia-ți patul și mergi sănătos acasă»”. Și acela pe loc s-a sculat și a umblat. Și lumea toată a căzut în genunchi și s-a rugat lui Dumnezeu și au sărutat poalele odăjdiilor sfântului mitropolit și cu toții au strigat că „sfânt este mitropolitul”. Și turcii s-au închinat înaintea lui.

Instalarea Sfântului Iosif în tronul mitropolitan, cinstit de fericiții săi înaintași, mitropoliți ai Morisenei și Timișoarei, s-a făcut într-o atmosferă de înflăcărare generală.

Timp de zece ani (1643-1653), Sfântul Iosif se dăruiește fără cruțare, cu toată ființa sa, în slujba Bisericii și a credincioșilor doritori să afle calea adevăratei fericiri vremelnice și veșnice. Războaiele și răzmerițele necurmăte, domnia regilor și a feudalilor maghiari romano-catolici și stăpânirea de 100 de ani a turcilor mahomedani au cauzat multe răni Bisericii, slujitorilor și instituțiilor ei. În ogorul înțelenit al sufletelor, mitropolitul Iosif, cu înfațișare de patriarh biblic și cu privire de sfânt, înfige adânc plugul învățăturii, al rugăciunii, al

virtuților, al privirii spre cele înalte, reușind să schimbe în întregime inima și fața, atât a păstorilor sufletești, cât și a păstoriților. Diacul și secretarul său, Damaschin Udrea, menționează că sfântul Iosif „a orânduind fără odihnă toate necazurile cu episcopii și preoții și popii. A deschis iarăși bisericile, le-a înnoit și le-a zidit altele. Și a fost părinte la toți săracii și la toți bolnavii”.

„Mai mult decât acestea, semnele și minunile ce se făceau prin el în văzul și pentru binele tuturor – creștini și mahomedani – au avut o înrâurire binefăcătoare asupra atitudinii față de creștini și de biserică a turcilor musulmani.

Între alte minuni săvârșite este și salvarea, prin rugăciunile lui, a cetății și orașului Timișoara de flăcările unui foc mare „cu vâlvătăi până la cer”, care a izbucnit în cartierul Palanca, la sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, când se serba și hramul „sfintei biserici vlădicești vechi de lemn din maidanul Răduților” (din cuprinsul cetății) și unde sfântul mitropolit a mers să slujească Sfânta Liturghie. „Un vânt puternic a adus focul spre Palanca Mare, aruncând scânteii peste cetate și s-au aprins

dughenele evreilor, iar de acolo focul s-a întins și a început să ardă de la apus cetatea. Și au ars din trei părți Palâncile și pârjolul a ajuns la reședința voievodului sau cneazului român și de acolo la casa pașei, iar în jos până aproape de biserica unde a slujit sfântul mitropolit Iosif. Și au ars case și oameni au murit arși”.

În fața acestei nenorociri care s-a abătut asupra cetății Timișoara, privirile tuturor s-au îndreptat spre marele făcător de minuni. Atunci „sfântul mitropolit a ieșit în odăjdii din sfânta biserică și s-a întors cu fața spre foc și a privit prăpădul pe care vântul l-a adus aproape de sfânta biserică și s-a uitat la lumea ce a înnebunit de spaimă. Și căzând în genunchi pe treptele bisericii a atins țărâna cu fruntea și a stat așa și s-a rugat”. În timp ce el stătea cufundat în rugăciune cu lacrimi, de la miazăzi nori negri s-au văzut atunci înălțându-se și fulgere au tunat cu grozăvie, iar dintr-o nimic de ceas s-a

pornit „o ploaie cum nu s-a mai pomenit, de au curs apele ca potopul și au înecat focul. Atunci sfântul mitropolit s-a sculat din genunchi și odăjdiile lui au fost uscate, neatinse de nici un strop de ploaie și așa s-a dus acasă și s-a închis în chilia lui și 3 zile n-a ieșit, nimeni nu l-a văzut. Iar după aceea, când a ieșit și s-a arătat la lume, a avut semnul sfintei cruci pe dosul palmei de la mâna stângă (ca pus cu fierul înroșit în foc), dar semnul nu a fost roșu, ci a fost ca aurul de curat și a luminat la umbră. Și acest semn l-a avut până l-au pus în mormânt”.

Viața Sfântului Iosif la Timișoara este o împletire de fapte minunate, de semne și minuni, de inițiative îndrăznețe, de înfăptuiri cu mare răsunet. Pretutindeni în cuprinsul arhiepiscopiei și în cel al episcopiiilor sufragane de la Lipova, Caransebeș, Mehadia și Vârșeț se înalță biserici noi, se repară și se restaurează bisericile și mănăstirile vechi ruinate,

se împodobesc cu pictură, se înzestreață cu cruci, clopote, cărți și alte obiecte sfinte de trebuință pentru slujbele bisericești.

Pentru îndrumarea și în-sănătoșirea credinței și a vieții morale a poporului, mitropolitul efectuează vizite pastorale în protopopiate, parohii, biserici și mănăstiri. În urma lui, pe tot întinsul Țării Banatului a răsărit o viață nouă, un suflet și un duh nou a cărui roadă este „dragoste, bucurie, pace, îndelungă răbdare, bunătate, facere de bine, credință, blândețe și cumpătare” (*Galateni 5, 22*).

În anul 1652, egumenul mănăstirii Partoș l-a invitat să vină de ziua hramului – la Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil – „că multă lume are să se adune și lumea dornică este tare a-l vedea la față pe sfântul mitropolit cel făcător de minuni”. Răspunzând invitației, bătrânul mitropolit „cu 3 zile înainte a pornit pe picioare din Timișoara spre Mănăstirea Partoș, fiind întâmpinat de preoți și credincioși în toate satele, așa că au ajuns la sfânta mănăstire cu un alai de peste 1.000 de oameni. Iar din depărtări mari au adus la sfânta mănăstire

betegi și schilozi de i-au așezat la intrarea bisericii. Și când a trecut sfântul mitropolit printre ei, a doua zi, ca să înceapă slujba, iar ei, de pe jos sau de pe târgi, au întins mâinile către el strigând ca oarecând slăbănogii și orbii din Evanghelie: „Miluiește-ne pe noi! Miluiește-ne pe noi!”. Privindu-i cu dragoste, sfântul mitropolit a grăit către ei: „Nu-mi cereți mie tămăduire, ci credeți Tămăduitorului de oameni, Domnul nostru Iisus Hristos; rugați-vă Lui și vă veți vindeca”. Și oprindu-se în mijlocul lor, a îngenuncheat și s-a rugat. Iar când s-a sculat și a intrat în biserică, 11 betegi s-au ridicat în picioare sănătoși și au intrat după el în biserică, lăudând pe Domnul.

Grijă deosebită a purtat Sfântul Iosif pentru creșterea viitorilor preoți în școala clericală teologică ce funcționa pe lângă reședința sa mitropolitană din cetate.

La vârsta de 83 de ani, respectiv „în anul 1653, sfântul Iosif simțind chemare spre odihnă, a lăsat scaunul în seama episcopului Moise de la Lipova și s-a așezat în sfânta Mănăstire a Partoșului, unde a mai viețuit 3 ani în tihnă, în posturi, rugăciuni, facere de bine și tămăduiri”, scrie diacul

Mănăstirea Partoș
secolul XVI

și biograful său Damaschin. Egumenul Nichifor adaugă: „Iar în cei 3 ani au venit din mari depărtări betegi la el și mulți s-au vindecat”. Slăbit de puteri, apăsător de povara ce i-o așezau pe umeri cei aproape 88 de ani petrecuți în slujba Domnului, Sfântul Iosif și-a dat seama că vremea despărțirii sale de această lume s-a apropiat.

Ultimele clipe ale Sfântului Iosif au fost de pregătire demnă pentru călătoria la cer, unde-l aștepta „cununa nesticăcioasă a dreptății”, pe care o primesc de la Domnul numai cei ce, în viața lor, s-au înfrânat de la toate (*I Corinteni 9, 24–26*). După ce a înfrumusețat, a înzestrat și a întărit Biserica și pe toți dreptcredincioșii creștini români din Țara Banatului i-a îmbogățit cu neprețuite daruri

ale Duhului, el moare ca un călugăr sărac, rostind cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „M-am făcut pentru cei neputincioși ca un neputincios, ca să dobândesc pe cei neputincioși; tuturor toate m-am făcut, ca măcar pe unii să-i mântuiesc” (*I Corinteni 9, 22*).

Precum i-a fost minunată viața, minunat i-a fost și sfârșitul (în noaptea de 15 august 1656, la 88 ani): „Iar el, luni, înainte de Sfânta Mărie Mare, a chemat la el pe egumenul Nifon al sfintei mănăstiri (Partoș) și i-a spus că ceasul se apropie pentru dezlegarea de viața aceasta. Și-a lăsat cu limbă de moarte despre toate cum să se împartă și cum să se orânduiască. Și mormântul i-a fost înaintea gâtat în fața altarului sfintei biserici celei noi, pe care el a

zidit-o din piatră lângă biserica veche de lemn. Și a chemat pe toți frații (călugării) și-a luat iertare de la toți, iară după aia s-a cuminecat cu Sfintele Taine și la apusul soarelui și-a dat sufletul [...]. Iar în clipa când a părăsit sufletul lui astă lume pământească, clopotele noi din sfânta biserică cea nouă au început să bată singure – că nici țipenie de om nu a fost în biserică – și-au zvonit (bătut) vreme de un ceas fără să atingă nimeni pălămarele” (funiile).

Înmormântarea Sfântului Mitropolit Iosif s-a făcut în mormântul pregătit de mai înainte, zidit din cărămizi arse care poartă semnul Sfintei Cruci și inițiala numelui său „I“, în fața altarului bisericii celei noi zidită din piatră. Slujba înmormântării sale au oficiat-o cei trei episcopi sufragani ai săi: Ioanichie de la Caransebeș, Isachie de la Vârșeț și Moise de la Lipova, locțiitor de mitropolit, împreună cu un sobor de 12 protopopi și 21 de preoți, fiind de față „lumea

cea fără de număr venită din toate părțile Țării Banatului la înmormântarea Sfântului Iosif cel tămăduitor”. Egumenul Nichifor povestește că „după ce l-au așezat în mormânt și au vrut meșterii să-i așeze lespeda peste gura mormântului, în zadar s-au opintit toți șase că nu au putut nici să urnească din loc lespeda. Și s-au mirat tare că din curte până aici ei au adus-o ușor. Iar dacă au văzut că nu o pot urni, au mai chemat patru oameni să le ajute, dar nici așa nu au putut-o urni. Iar atunci meșterul Lungu pietrarul, care a săpat slovele pe lespede, și-a adus aminte că a spus o vorbă urâtă în fața Mitropolitului când a venit să vadă cum cioplește florile și slovele de pe lespede. Și atunci a îngenuncheat în fața mormântului, s-a rugat și și-a cerut iertarea de la Mitropolit pentru acele vorbe necugetate. Iar după aia au pus mâinile pe lespede și cei șase au pus-o ușor peste mormânt și au întărit-o”.

La data de 28 februarie 1950, Sfântul Sinod al Bisericii

Racla cu Sfintele Moaște

Ortodoxe Române a hotărât ca mitropolitul Iosif să fie canonizat, stabilind ca ziua sa de pomenire să fie 15 septembrie. Sfântul Iosif este cinstit însă și de Biserica Ortodoxă a Serbiei, care l-a trecut oficial în calendarele sale la 27 mai 1965, dar și de Sfântul Munte al Athosului. În anul 2001, Mănăstirea Simonos Petras a întocmit slujba sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, în limba greacă.

Liturghia arhierescă de canonizare a Sfântului Iosif a avut loc numai în data de 7 octombrie 1956, la un an după Liturghia de canonizarea a celorlalți sfinți români, pentru că se împlineau 300 de ani de

la trecerea sa la viața cea veșnică și pentru că nu existau date biografice complete.

Moaștele Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș au fost aduse atunci la Catedrala mitropolitană din Timișoara și au fost așezate într-o raclă din lemn de palisandru, tisă și lămâi.

În anul 1997, Sfântul Sinod l-a desemnat pe Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș ca ocrotitor al pompierilor militari din țara noastră, având în vedere minunea salvării Timișoarei de la un cumplit incendiu. Astfel, el este sărbătorit anual de către formațiile de pompieri odată cu Ziua pompierilor militari.

Saint Joseph the New of Partoș

He was born in the city of Ragusa, today Dubrovnik (Croatia), in the year 1568, into a family of Vlachs or Aromanians. At the age of 12, his father died and his mother Catherine then decided to move to Ohrid (Macedonia), where her brother lived. The child Jacob (as he was baptized) entered the Monastery of the Mother of God in Ohrid at the tender age of 15. At the age of 20, he departed for Mount Athos, where he became a novice in the Pantocrator Monastery.

While at Athos, he also resided in the monasteries of Xiropotamu, Hilandar, Vatoped, Cutlumuș, and the Great Lavra, taking the name Joseph upon his tonsure as a monk. On account of his holy life, spiritual qualities, and the gift of performing miracles, in the year 1643 he was elected Metropolitan of Timișoara, where he served until the year 1653, when he retired to the Partoș Monastery. The ordination of Saint Joseph as a bishop was performed by Patriarch Parthenius I, known as „the Elder” of Constantinople.

Biographers of Saint Joseph the New attest to his accomplishment of numerous miracles through the power of God, the most renowned

being the salvation of Timișoara from a devastating fire. Moreover, he ordained priests, built churches and monasteries and even had a school for training priests. In the year 1653, at the age of 85, he retired to the Partoș Monastery, where he passed into the Lord in the year 1656, on the feast of the Dormition of the Mother of God.

On the 28th of February 1950, the Holy Synod of the Romanian Orthodox Church canonized Saint Joseph the New of Partoș, the canonization service being performed in the year 1956, when his holy relics were brought from the Partoș Monastery and placed for veneration in the Metropolitan Cathedral of Timișoara. His feast day was established on the 15th of September.

By the decision of the Holy Synod on the 13th-14th of February 1997, Saint Joseph the New of Partoș also became the spiritual patron of the Romanian firefighters.

The old church of the Partoș monastery

Troparul Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș

Glasul 8

Din tinerețe cu totul te-ai supus Domnului, cu rugăciunile, cu ostenele și cu postul. Pentru aceasta, văzând Dumnezeu nevoințele tale, arhieru și păstor Bisericii Sale te-a rânduit; și după moarte, în cetele sfinților te-a sălășluit, Sfinte Părinte Iosif. Roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne dăruiască iertare de greșeli, celor ce cu credință și cu dragoste săvârșim sfântă pomenirea ta.

Rugăciune către Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș

Preabunule și întru-tot-lăudate Părinte Iosif, păstorul și învățătorul celor ce aleargă cu credință la a ta folosire și cu rugăciune fierbinte te cheamă pe tine, grăbește de ne ajută și nouă celor ce cu credință și cu dragoste săvârșim pomenirea ta, stând rugător către Atotmilostivul Dumnezeu, pentru ca dreapta credință să se întărească și să sporească și toată creștinătatea să fie îngrădită și păzită prin sfințele tale rugăciuni, de certurile cele lumești și

de toată dezbinarea și neînțelegerea. Și pentru ca Domnul Dumnezeu nostru să ne acopere și să ne apere de tot răul: de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri, de robie, de prăpădul războiului, de toate bolile și rănila cele aducătoare de moarte și de cumplita moarte cea prin dezlănțuirea puterilor fără de zăgaz ale firii.

Roagă pe Ziditorul tuturor, făcătorule de bine, să dea: pace lumii, liniște văzduhurilor, ploaie la bună vreme, roadă îmbelșugată pământului, bunăstare poporului, înțelegere soților, ascultare copiilor, iubire de fi părinților, dragoste frățească tuturor, îndreptare păcătoșilor, spor duhovnicesc celor aleși, râvnă multă către Domnul, preoților, virtute călugărilor, înaltă înțelepciune ierarhilor și sănătate tuturor. Iar pe noi cei ce ne-am adunat la această sfântă pomenire a ta, ne miluiește, îndrăznitorule către Dumnezeu. Ca, prin mijlocirea ta, cu folosința rugăciunilor tale și cu harul lui Hristos Dumnezeu, viață lină și fără de păcat să ni se dăruiască, spre a viețui cu bună cuviință în veacul acesta, și de partea stării de-a stânga, la înfricoșătoarea judecată a toată lumea, să fim scutiți, și în partea celor de-a dreapta să ne învrednicim

a fi, împreună cu toți cei din veac bineplăcuți Domnului. Amin.

Rugăciune specială către Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș

Cu umilință și evlavie ne plecăm astăzi genunchii înaintea slavei Marelui Dumnezeu, Cel ce te-a mărit pe tine, Preasfinte Părintele nostru Iosif, și prin os de cinstire și de mulțumire îți aducem, pentru că ni te-a dăruit fierbinte rugător și puternic ocrotitor în ceruri. Că tu, ca un izbăvitor ai fost trimis, de sus, dreptmăritorilor creștini din părțile Banatului, la vreme de strâmtorare; și, ca un bun păstor și părinte, cu dragoste și cu înțelepciune, i-ai păstorit pe ei, chip de smerenie, de înfrânare și de curăție făcându-te tuturor, cu nevoințele tale pustnicești, cu postul, cu privegherea și cu rugăciunea. Pentru aceasta, încă mai înainte de mutarea ta la veșnicele locașuri, te-ai învrednicit de darul cel mai presus de fire al minunilor; cununa biruinței s-a împletit ție în ceruri, și la cetele sfinților și ale dreptilor, celor ce, de la începutul veacului, au bineplăcut lui Dumnezeu, te-ai adăugat. Iar nouă, pe pământ, ai binevoit a ne lăsa cinstitele tale moaște, ca pe un izvor de daruri și tămăduiri celor ce aleargă la tine cu credință.

Drept aceea, și noi acum, cu bucurie și cu dragoste te laudăm pe tine, sfinte ierarhe, și cinstire de obște făcându-ți, cu evlavie sărutăm sfințele tale moaște și cu smerenie ne rugăm ție: ocrotește Biserica ta, țara aceasta și pe toți cei ce cu credință și cu dragoste cheamă într-ajutor numele tău cel sfânt. Și ca unul ce stai înaintea feței Ziditorului tuturor, îndrăznire având către Dânsul, ajută-ne cu mijlocirile tale și roagă-L, părinte sfinte, milostiv să fie nouă, iertare de păcate să ne dăruiască și de toată reaua întâmplare să ne izbăvească; credința cea dreaptă să o întărească; întăritările eresurilor să le strice, cu puterea Preasfântului Său Duh; dragostea să o înmulțească; ura să o stingă; războaiele să le înlătore și pacea a toată lumea desăvârșit să o întemeieze.

Și așa, virtuților tale urmând, Sfinte Iosif, neîncetat să sporim în credință, în dragostea către Dumnezeu și către aproapele și în toată fapta cea bună, ca să ajungem toți la limanul cel mult dorit al mântuirii. Și, laudând, până la sfârșitul veacului, pururea cinstită pomenirea ta, cu inimi curate să cântăm: Slavă Ție, Dumnezeule, Cel mare și minunat întru sfinți, în vecii vecilor. Amin.

Pelerin prin „orașul florilor”

Catedrala mitropolitană Declarată monument de artă pentru arhitectura, pictura și sculptura ei și înălțată la încrucișarea celor mai importante artere de circulație din oraș, Catedrala mitropolitană impresionează prin dimensiunile ei, prin grația liniilor, cât și prin învelișul de țiglă smălțuită care strălucește de departe în razele soarelui. Interiorul are măreția impresionantelor catedrale ale lumii, care te copleșește prin grandoarea și splendoarea lor, dar te îndeamnă în același timp spre evlavie și meditație.

Construcția propriu-zisă a catedralei a început în anul 1936 prin sfințirea pietrei fundamentale de către episcopul Andrei Magieru al Aradului. Au fost necesari cinci ani de muncă intensă până la finalizarea tuturor lucrărilor de arhitectură, suprafața construită cuprinzând 1.542 mp, iar volumul în jur de 50.000 mc, capacitatea fiind estimată la aproximativ 5.000 de credincioși.

O atenție specială merită cele șapte clopote, armonizate de profesorul Sabin Drăgoi, al cărui sunet impresionează prin rezonanța neobișnuită care se aude pe tot

cuprinsul orașului. Catedrala are 11 turlle, o lungime de 63 metri și lățimea de 32 de metri. Din cauza terenului mlăștinos, edificiul stă pe 1.186 piloni de beton armat înfiți la 20 de metri adâncime. Pilonii au o grosime de 32-52 centimetri și o lungime de 7,30 metri. Pictura catedralei a fost realizată de către pictorul Anastase Demian, sculptura iconostasului și a candelabrelor aparține lui Ștefan Gajo, iar mobilierul lui Traian Novac.

În toamna anului 1946, după zece ani de efort, noul lăcaș al Domnului, împodobit cu cele mai bune și mai alese opere aștepta solemnitatea târnosirii și încredințării cultului pentru care a fost destinat. A fost aleasă ziua de 6 octombrie 1946 ca zi a marelui praznic al ortodocșilor din Banat. La această mare procesiune au participat Patriarhul României, Nicodim Munteanu, Regele Mihai I, alături de întreg episcopatul Mitropoliei Ardealului și al Banatului și delegații din toate colțurile pământului românesc.

În interior, catedrala a fost îmbogățită cu moaștele mitropolitului Iosif cel Nou, care au fost strămutate de la mănăstirea Partoș, în anul 1956. La inițiativa mitropolitului Nicolae al Banatului, s-a hotărât, încă din anul 1962, organizarea unei colecții care să cuprindă arta religioasă veche din Banat, adăpostită în subsolul catedralei. Patrimoniul de artă bisericească adăpostește astăzi aproape 1.000 de piese, printre care un însemnat număr de icoane pe lemn, pe sticlă și pânză, obiecte de cult brodate, sculptate sau lucrate în metal și un important fond de carte veche religioasă. Toate provin din biserici bănățene și datează din secolele XIV,

XVI, XVII și XIX. Documente de netăgăduită însemnătate istorică, ele exprimă nivelul cultural din Banat, evidențiind în același timp sensibilitatea pentru frumos a credincioșilor.

În Catedrala mitropolitană au slujit mitropoliții Vasile Lazarescu și Nicolae Corneanu, aici a primit harul arhieriei Preafericitul Daniel Ciobotea, Patriarhul României, fost Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, și tot aici a fost întronizat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului.

Piața Victoriei, fostă Piața Operei, situată în centrul municipiului Timișoara, este locul în care Timișoara a fost proclamată, în 20 decembrie 1989, primul oraș liber de comunism din România. Piața Victoriei a fost amenajată la începutul secolului al-XX-lea când zidurile vechii cetăți erau în curs de demolare, iar centrul Timișoarei era re-proiectat pentru a permite dezvoltarea orașului. Inițial, pe teritoriul actualei piețe se găseau fortificațiile vechii cetăți. La început, acest spațiu a fost conceput ca un vast bulevard-esplanadă. Până în anul 1948 s-a numit Bulevardul Regele Ferdinand, după care a primit numele de Bulevardul

Decembrie 1989, Timișoara în rugăciune

30 Decembrie. Aspectul de bulevard s-a diminuat în favoarea celui de piață în momentul în care latura sudică a fost închisă prin construirea monumentalei catedrale mitropolitane. În jurul pieței se găsesc instituții culturale, precum: Opera Română/Teatrul Național, Teatrul Maghiar de Stat, Teatrul German de Stat, Catedrala Mitropolitană, Cinematografele Timiș, Capitol și Studio, Muzeul Banatului, galerii de artă și multe magazine. În piața dintre Operă și Catedrala Mitropolitană este amplasată *statuia „Lupoaiței*

cu puii”, susținută de un pilon înalt de 4,49 m. Statuia din bronz este o replică a celebrei „Lupa Capitolina” din Roma, ce înfățișează legenda întemeietorilor Romei, frații Romulus și Remus, care au fost alăptați de o lupoaică. Monumentul reprezintă un cadou făcut Timișoarei, în 1926, de către municipalitatea orașului Roma, ca un simbol al latinității, care unește popoarele român și italian. Astăzi, Statuia Lupoaiței este un obiectiv de interes pentru turiștii care poposesc în Timișoara, întregind peisajul din centrul municipiului de pe Bega. Fântâna arteziană, cunoscută și sub numele de „*Fântâna cu pești*”, este situată între statuia Lupoaiței și Opera Națională Română. A fost construită în anul 1957, având forma inițială de stea cu cinci colțuri, pe care erau amplasați pești din bronz. După numeroase restaurări și modificări, ea a primit o formă circulară, încadrându-se perfect cu forma arhitecturală a Pieței Victoriei.

Opera Națională Română sau Palatul Culturii din Timișoara a fost și este cel mai important centru cultural din vestul României. Așezarea geografică favorabilă,

la confluența între Europa centrală și cea de est, îi conferă Timișoarei o largă deschidere pe plan cultural. Situată la mai puțin de 700 km distanță față de 13 capitale europene, a avut de-a lungul timpului o conectare continuă la valorile culturii europene. Populația acestui spațiu multietnic și multicultural, aparținând diverselor etnii și confesiuni religioase, face din Timișoara un model de civilizație europeană. Începând cu ultimul sfert al sec. XVIII-lea, în Timișoara, au avut loc, în mod frecvent, stagiuni de operă cu un repertoriu variat, cu nimic inferioare celor din marile orașe europene, multe fiind prezentate

aici la puțin timp (aprox. 4 ani) după premi-erele lor absolute. Construcția Palatului Culturii a început în 1872, după planurile arhitecților vienezi Hermann Helmer și Ferdinand Fellner (constructori a numeroase săli de teatru din Europa) și a fost terminată în 1875. Două incendii de proporții au devastat clădirea. Primul a avut loc în anul 1882 iar cel de-al doilea în 1920, rămânând intacte doar aripile laterale ale clădirii. Reconstrucția din 1928, păstrată până în prezent, îmbrățișează stilul neobizantin românesc. Inedit este faptul că în această clădire își desfășoară activitatea în mod armonios

patru instituții de artă - caz unic în Europa: Opera Națională Română, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Teatrul German de Stat și Teatrul Maghiar „Csiky Gergely”.

După plecarea Operei din Cluj în 1945 (aflată la Timișoara din 1940 din cauza Dictatului de la Viena), nu se putea imagina o Timișoară fără spectacole de operă. Dragostea și interesul timișorenilor pentru acest gen se putea evalua după frecvența spectacolelor pe afișe și după afluența publicului, astfel că, la data de 30 martie 1946, prin Decret Regal, se înființează Opera de Stat din Timișoara.

Spectacolul inaugural al Operei Române din Timișoara a avut loc la 27 aprilie 1947, cu opera „Aida” de G. Verdi. A fost un spectacol de neuitat, de înaltă ținută artistică, un triumf al artei interpretative românești semnalat ca atare de periodicele vremii. După trecerea anilor și după îmbogățirea repertoriului instituției, la inițiativa cunoscutului muzician Nicolae Boboc, dirijor și director al Operei Române din Timișoara, în stagiunea 1968-1969, are loc prima ediție a Festivalului „Timișoara Muzicală”, gândit să devină un eveniment al

anului, o manifestare de ținută. După cea de-a VI-a ediție, festivalul devine anual, iar din anul 1993 va primi un caracter internațional, păstrat până în ziua de astăzi.

Turneele întreprinse în țară și în străinătate de colectivul Operei Române din Timișoara au întrunit atât aprecierea publicului, cât și a criticii de specialitate din majoritatea țărilor europene, dar și din țări mai exotice ca: India, Qatar ș.a. Un eveniment major înscris în istoria acestei instituții, face parte din categoria politicului: Revoluția Română de la Timișoara din Decembrie 1989 a început și s-a derulat în balconul clădirii, clădire a cărei imagine a făcut înconjurul lumii. Din acest balcon istoric au fost rostite rugăciunile Tatăl nostru, Crezul ș.a. și au fost cântate colinde și cântece patriotice în zilele fierbinți ale revoluției.

La data de 24 septembrie 2004, Operei din Timișoara i se conferă titulatura de Operă Națională ca o recunoaștere a meritelor acestui colectiv pentru întreaga muncă asiduă depusă în slujba artei și culturii românești în țară și străinătate.

Astăzi, Opera Națională Română din Timișoara este

o instituție publică, aflată în subordinea Ministerului Culturii, care susține spectacole de operă, operetă, musical, balet, operă și musical pentru copii și gale.

Piața Libertății, aflată în cartierul Cetate, în centrul istoric al Timișoarei, este unul dintre locurile cele mai frecventate de turiștii care vizitează Timișoara.

Piața Libertății, amenajată spre mijlocul secolului al XVIII-lea, a fost centrul Timișoarei medievale. Funcția principală a pieței în secolul al XVIII-lea a fost una militară, pentru că era locul în care se adunau trupele armate pentru prezență și defilare. O perioadă a fost cunoscută și recunoscută drept Piața Armelor, Piața Militară sau Piața Paradelor.

Numele de Piața Libertății l-a primit, pentru prima dată, în anul 1848, odată cu izbucnirea Revoluției maghiare, atunci când, din balconul Primăriei, edilul-șef de atunci, Johann Nepomuk Preyer a anunțat azeziunea cetățenilor la revoluția maghiară. După ce armata austriacă a recucerit orasul, piața a revenit la numele prințului Eugen de Savoia, un lider militar remarcabil al Imperiului Habsburgic, care a eliberat Banatul de sub stăpânirea Imperiului Otoman, în Războiul austro-turc din 1716-1718. În mijlocul pieței se găsește **statuia barocă a Sfintei Fecioare Maria și a Sfantului Nepomuk**, monument realizat la Viena, în anul 1756, de către F. Blim și E. Wasserburger și amplasat în fața fostei primării.

Monumentul o înfățișează pe Sfânta Fecioară, care ține în mână flori de crin, simbolul purității, binecuvântându-l pe Ioan Nepomuk, protectorul catolicilor din Banat. În plan secundar se află sfinții Rochus, Carol Boromeu și Sebastian. Pe cele trei laturi ale monumentului sunt reprezentate scene din ultima perioadă a vieții sfântului Ioan Nepomuk. Piața este străjuită de imobile importante, printre care amintim Primăria veche, clădirea garnizoanei (numită și Generalatul nou), cancelaria de război și Cazinoul militar, numit și Palatul Soro. Piața Libertății rămâne unul dintre simbolurile orașului, al cărui nume evidențiază dorința imensă a timișorenilor de a trăi departe de orice jug. Locuitorii care au trăit în această zonă au luptat

de-a lungul timpului, în repetate rânduri pentru independență și probabil o vor face și de acum înainte, ori de câte ori libertatea le va fi amenințată, într-un fel sau altul.

Piața Unirii este cea mai veche piață istorică din Timișoara, amenajată în stil baroc. De-a lungul istoriei sale, piața s-a numit și Hauptplatz (Piața Principală) sau Domplatz (Piața Domului). Numele de Piața Unirii i-a fost dat în anul 1919, pentru că aici s-au oprit trupele române care au intrat în Timișoara.

Dezvoltarea Pieței Unirii este legată de istoria orașului. În anul 1716 trupele imperiale ale generalului Eugeniu de Savoya au cucerit Timișoara din mâinile otomanilor, deschizând două

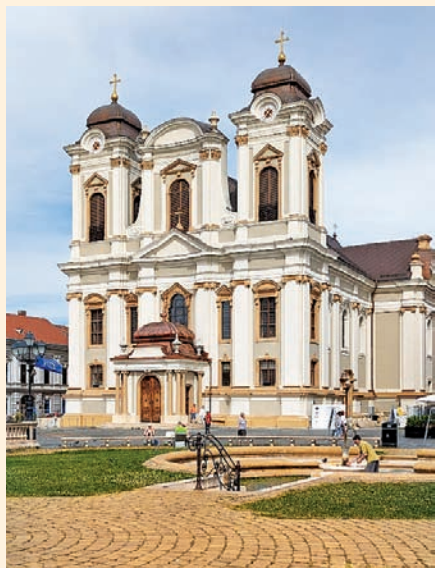

secole de dezvoltare urbană în directă legătură cu stăpânirea austriacă și austro-ungară. Chiar în acel an a început redesenarea Timișoarei, care a devenit dintr-o cetate medievală înconjurată de mlaștini, o fortăreață modernă, cu străzi sistematizate. Pe cele patru laturi, piața gazduiește importante obiective turistice și de patrimoniu, ce oferă o imagine sugestivă a arhitecturii timișorene din secolul al XVIII-lea, chiar dacă de-a lungul timpului aceste edificii au suferit schimbări. Punctele forte ale acestei moșteniri baroce sunt Domul romano-catolic, pe partea de est; Catedrala episcopală ortodoxă sârbă, pe partea de vest; Palatul Baroc (sediul Administrației Țării Banatului în secolul al XVIII-lea), pe partea de sud și clădirile tipice secolului al 18-lea aflate pe partea de nord a pieței.

Domul Romano-Catolic sau Catedrala „Sfântul Gheorghe” din Timișoara, a fost construită între anii 1736 și 1774, în stil baroc, din cărămidă și decorații din piatră și stuc. Planimetria Catedralei evidențiază o navă centrală cu o singură deschidere, terminată înspre est cu absida (poligonală în exterior și circulară în interior) altarului principal. Element specific, turlele au o

înălțime redusă, determinată de apropierea zidului cetății. Interiorul domului este bogat, remarcându-se cele 9 altare decorate în stil baroc și rococo, sculptate de vienezul Johan Müller, precum și orga în stil Ludovic al XVI-lea, copie a celebrei orgi din biserica Sf. Sulpice din Paris, dar și ușile de stejar ornamentate cu grilaje din nichel pur. La decorația interioară au participat artiști renumiți, precum: Michael Angelo Unterberger (pictor și director al Academiei artelor frumoase din Viena) - la pictarea altarului principal (1754), sculptorul vienez Johann Joseph Rossler, prin statuile Sfântului Carol Boromeus (în stânga altarului), a Sfintei Theresia (în

dreapta altarului) și a perechii de heruvimi care domină ornamentația din partea centrală a altarului, precum și Johann Schopf (1772), la decorarea altarelor laterale.

Din punct de vedere religios, Catedrala reprezintă o continuare a vechii catedrale „Sf. Gheorghe” din Cenad, scaunul episcopilor acestei dieceze începând cu Sfântul Gerhard de Sagredo, dispărând odată cu ocupația otomană din secolul XVI. Sub sanctuarul catedralei se află o criptă, unde sunt înmormântați episcopii Diecezei de Cenad din secolul al XVIII-lea până în secolul XX, începând cu Nikola Stanislavich, canonicii catedralei, începând cu Carlo Tazzoli, precum și unii demnitari austrieci, comandanți ai cetății, dar și

binefăcători ai locașului de cult. Domul Romano-Catolic este o construcție barocă unitară și emblematică a Timișoarei, fiind una dintre cele mai valoroase existente în Banat.

Catedrala Ortodoxă Sârbă, cu hramul „Înălțarea Domnului”, a fost construită în stil baroc între anii 1745-1748, în timpul episcopului ortodox al Timișoarei, Gheorghe Popovici. Din considerente militare și strategice, care prevedeau o limitare în ceea ce privește înălțimea clădirilor din Cetate, biserica nu a fost edificată inițial cu cele două turnuri, acestea fiind adăugate abia în anul 1791, cu ocazia unei restaurări. Interiorul este împodobit cu o frumoasă catapeteasmă. Lemnăria a fost realizată de către

frații Ianici, iar pictura este opera binecunoscutului pictor baroc Constantin Daniel, supranumit „Tiziano al Banatului”. Biserica a fost restaurată în mai multe rânduri, ultima dată între anii 1993-1997, când a fost renovată în întregime. Zidurile ei străjuiesc mormintele a 7 episcopi ortodocși sârbi și a mai multor ctitori ai comunității sârbe. Până la mijlocul sec. al XIX-lea biserica a fost utilizată de întreaga comunitate ortodoxă din Timișoara-Cetate, iar după separarea ierarhică a rămas în proprietatea comunității sârbe. Din anul 1964, biserica a fost declarată monument istoric.

Palatul Baroc, cunoscut și ca Palatul Vechii Prefecturi, reprezintă unul dintre cele mai valoroase monumente istorice ale Timișoarei.

Aidoma celorlalte construcții de secol al XVIII-lea, el face parte din programul de

modernizare edilitară dezvoltat în regiunile nou încorporate de Casa de Habsburg. El simboliza puterea imperială. De-a lungul vremii, pînă după al Doilea Război Mondial, Palatul Baroc a găzduit la parter sediul administrativ, iar la etajele I și II, locuințele funcționarilor administrației. În cei aproape 300 de ani de existență, Palatul Baroc și-a schimbat de mai multe ori denumirea în funcție de politicile dominante și de reorganizarea administrativă a orașului. Construcția s-a realizat în etape, o dată cu Piața Principală, Piața Domului, astăzi, Piața Unirii. Aceasta a dat configurația orașului în secolul al XVIII-lea. Cu toate că abia în anul 1751 a avut loc separarea administrației camerale de cea militară și instituirea funcției de președinte civil al Banatului, deja în anii 1730-1740 inginerii militari austrieci au propus construirea unei reședințe care

să aparțină guvernatorului civil, reședință ce trebuia gândită în relație cu Piața.

Fațada Palatului are o somptuoasă decorație barocă, în care alternează două tipuri de împletituri desfășurate la nivelul pilaștrilor, al parapetelor și al coronamentelor ferestrelor.

Caracteristicile construcției au favorizat alegerea sa pentru funcțiunea de muzeu de artă, spațiile oferite de clădire putând fi adaptate cu minime modificări cerințelor de expunere ale muzeografiei contemporane. Ca atare, Palatul Baroc adăpostește, astăzi, Muzeul de Artă Timișoara, o instituție de referință a vieții culturale contemporane.

Muzeul **N**ățional **B**anatului din Timișoara are sediul central în Castelul Huniade. A fost înființat în 1872, sub numele

de „Societatea de Istorie și Arheologie” și adăpostește cea mai importantă colecție de obiecte arheologice din Banat. La parter, găzduiește Sanctuarul Neolitic de la Parța, un monument unic în Europa. Muzeul cuprinde secțiile de istorie, arheologie, științele naturii și Laboratorul Zonal de Restaurare. În anul 2016, Muzeul Banatului a devenit Muzeul Național al Banatului. Deschiderea oficială a Muzeului Banatului pentru public a avut loc în anul 1877. În această perioadă patrimoniul muzeului a sporit cu rapiditate. În anul 1879 s-a înființat o Societate muzeală aparte, care urma să se ocupe în exclusivitate de activitatea Muzeului Banatului. Această nouă societate culturală s-a unificat în anul 1884 cu Societatea de Istorie și Arheologie, luând ființă astfel Societatea

Muzeală de Istorie și Arheologie. În anul 1948, Muzeul Banatului a fost transferat în Castelul Huniazilor din Timișoara. După anul 1950, colecțiile muzeului s-au îmbogățit cu piese valoroase. O parte din acestea au fost depozitate în Biserica Mizericordienilor, dezafectată serviciului religios. Din 01 ianuarie 2006, Secția de Artă devine instituție de sine stătătoare cu numele de „Muzeul de Artă Timișoara”. În același an, Secția de Etnografie a fost transferată în cadrul Muzeului Satului Bănățean Timișoara. Este și anul în care Castelul Huniade a intrat în reparații capitale, lucrări care continuă și azi, din martie 2011, expozițiile organizându-se în Bastionul Maria Theresia.

Bastionul Theresia este singurul bastion care mai

există din cetatea Timișoarei, pe când Banatul aparținea Imperiul Habsburgic. Fiind singurul bastion din Timișoara, mai este cunoscut de timișoreni sub numele de Bastionul Cetății. Înainte de reabilitare (2008-2010), găzduia spații comerciale, restaurante, baruri, o discotecă cu program de club de noapte, o librărie, două expoziții permanente ale Muzeului Banatului, cea de Tehnologia Informației și Comunicațiilor și „Vioara – o pasiune de o viață”, precum și Secția de Etnografie a Muzeului Satului Bănățean. După reabilitare, timp de 5 ani condițiile finanțării au stipulat obligația utilizării complexului în special pentru activități culturale, activitățile de alimentație publică fiind limitate la cafenele, cofetării și vinoteci. După cucerirea, în

octombrie 1716, cetății Timișoara de către armata habsburgică sub conducerea lui Eugen de Savoia s-a constatat că fortificațiile turcești nu puteau face față noilor tehnici de luptă. Ca urmare s-a luat decizia de a se reface întreaga cetate. Bastionul Theresia a fost primul care a fost construit. Ridicarea sa a început în 1732. Inițial a fost conceput ca ravelin, înconjurat de apă, situat în fața zidului care urma să unească viitoarele bastioane Francisc și Iosef și s-a numit Ravelinul Depozitului de Alimente. Construcția lui a fost definitivată în anii 1733–1734. Ulterior a fost înglobat în zidul fortificațiilor, iar în anul 1744 a fost redenumit Bastionul Theresia, în onoarea arhiducesei Maria Terezia a Austriei.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea a avut loc defortificarea orașului Timișoara. În cadrul acesteia

au fost demolate aproape toate fortificațiile. Bastionul Theresia a fost singurul bastion care nu a fost demolat, motivul fiind faptul că avea pe toată lungimea lui camere, utilizabile.

Asoția **Memorialul** **R**evoluției din Timișoara, a

fost înființată la data de 26 aprilie 1990 cu scopul de a cinsti și păstra vie memoria Eroilor-Martiri și pentru aflarea adevărului despre evenimentele din Decembrie 1989.

În octombrie 2011 s-a realizat cel mai important și mult așteptat proiect, legat de atribuirea noului sediu al Asociației Memorialul Revoluției. Este vorba de Pavilionul M din Cazarma 1079 Timișoara, situat pe Str. Oituz Nr. 2/B. Sediul găzduiește un complex de monumente, mai multe săli de expoziție, un centru de cercetare și o editură. Memorialul Revoluției

cuprinde documente, imagini foto, filme și organizează expoziții despre Revoluția Română din 1989, despre perioada comunismului și a războiul rece, precum și vizionări de filme documentare. În incinta acestuia a fost amenajat și un paraclis pictat, în care se oficiază slujbe de pomenire a eroilor martiri.

✿
Liceul Piarist este un ansamblu arhitectural din Timișoara, destinat inițial liceului înființat de Ordinul Piarist. Ansamblul, în stil Secession, cuprinzând liceul, sediul casei, o biserică-capelă și un internat, a fost proiectat de László Székely și inaugurat în anul 1909. După Al Doilea Război Mondial în acest complex au funcționat unele facultăți ale Școlii Politehnice Timișoara. Astăzi își desfășoară activitatea Liceul teologic romano-catolic „Gerhardinum”. Ansamblul este situat pe bulevardul Regele

Ferdinand, între Piața Regina Maria și strada Piatra Craiului, fiind clasat pe lista monumentelor istorice din județul Timiș.

✿
Palatul Dicasterial, clădire situată pe strada Eugeniu de Savoya, nr. 2, a fost mult timp cea mai mare construcție din Timișoara, fiind ridicată pe o suprafață ce se întinde de-a lungul a trei străzi. Copie după Palazzo Strozzi și Palazzo Pitti din Florența, clădirea a servit pentru diverse instituții administrative.

După înfrângerea Republicii Maghiare în anul 1849, Ungaria a fost împărțită în 5 țări de coroană. Una dintre acestea a fost Banatul Timișan și Voivodina Sârbească, cu capitala la Timișoara. Se impunea construirea unui sediu al guvernului acestei țări de coroană. Astfel a apărut Palatul Dicasterial, cea mai mare clădire a Timișoarei acelor timpuri, ridicat între anii 1855 și 1860, în stilul specific Renașterii italiene. Palatul a fost construit pe trei niveluri, având la început

273 de birouri, 34 de camere pentru servitori, 34 de bucătării, 65 de celarii, 27 de magazii, acestea fiind grupate în jurul a trei curți interioare. În prezent, Palatul Dicasterial este sediul Judecătoriei Timișoara, al Tribunalului Timiș și al Curții de Apel.

Muzeul Satului Bănățean se individualizează față de orice alt muzeu în aer liber din România prin două reprezentări, și anume, existența unui centru civic bine conturat și existența unei alei a etniilor care înglobează în structura sa construcții specifice etniilor conlocuitoare din Banat, inclusiv o biserică de lemn, monument istoric. Tematic, muzeul își propune să prezinte sintetic câteva din cele mai caracteristice trăsături ale satului bănățean tradițional. Istoria muzeului începe cu anul 1967, când a fost primită actuala suprafață de teren pe care s-a dezvoltat muzeul etnografic în

aer liber al Banatului, deschis pentru public la 20 august 1971. Prin patrimoniul cultural deținut și prezentat publicului vizitator, Muzeul Satului Bănățean constituie o pagină deschisă din istoria Banatului, o mărturie a civilizației populare tradiționale a românilor și minorităților naționale din această provincie, constituind un armonios dialog interetnic.

De asemenea, în urma unei inițiative lansate de *Asociația foștilor deportați în Bărăgan*, a fost construită în incinta Muzeului Satului Bănățean o replică fidelă a unei case de pământ bătut, acoperită cu paie, așa cum au fost obligați deportații să-și construiască în câmpia Bărăganului. Casa este compusă din 2 încăperi – cameră de locuit și bucătărie - mobilate cu puține lucruri, asemeni cu acelea pe care oamenii dislocați peste noapte, în anul 1951, au reușit să le ia cu ei.

Sinagoga din Cetate

Impunătoarea clădire a sinagogii din centrul Timișoarei sau din Cetate, cum o denumesc localnicii, a fost construită între anii 1863-1865, la inițiativa rabinului Mauriciu Hirschfeld, după proiectul întocmit de către renumitul arhitect vienez Carl Schumann. Construită în stil eclectic, cu elemente ale stilului maur, sinagoga are peste 700 de locuri, pentru bărbați și pentru femei, la galerie.

Acest edificiu israelit, monument de arhitectură, care a deserved comunitatea evreiască de rit neolog (evrei moderni, reformiști), majoritară atunci, a fost inaugurată la data de 19 septembrie 1865, în prezența enoriașilor comunității și a reprezentanților confesiunilor creștine din Timișoara. O nouă inaugurare a sinagogii timișorene a avut loc și în anul 1872, la care a participat împăratul Franz Joseph al Imperiului Austro-Ungar.

Planul sinagogii, de formă dreptunghiulară, include o cupolă și arce, un vestibul și două turnuri pe latura de vest.

Fațada principală, flancată de cele două turnuri, este construită din cărămizi aparente și ceramică smălțuită, în mijlocul ei fiind amplasată o rozetă cu vitralii. În interiorul sinagogii a fost instalată o orgă Wegenstein, în anul 1866.

Închisă în anul 1985, din cauza degradării și a scăderii populației evreiești, sinagoga a trecut printr-un amplu proces de renovare (început în anul 2018) și a fost redeschisă la 6 mai 2022, în prezența autorităților de stat, centrale și locale, a membrilor comunității, a oaspeților din țară și din străinătate și a reprezentanților confesiunilor creștine din Timișoara.

PROGRAMUL MANIFESTĂRII

Joi, 31 august 2023

- ✿ 12:00 – 17:00 - Primirea și cazarea oaspeților
- ✿ 18:00 – Deschiderea oficială ITO 2023 (Parcul Rozelor Timișoara)
- ✿ 20:00 – Cina

Desfășurător:

- ✿ Imnul României
- ✿ Cuvânt de deschidere, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan
- ✿ Te-Deum
- ✿ Prezentarea delegațiilor
- ✿ Cuvântul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel către tinerii participanți
- ✿ Mesajul Sanctității Sale Bartolomeu, Arhiepiscopul Constantinopolului - Noua Romă, Patriarh Ecumenic, transmis prin intermediu Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Joachim de Prousa.
- ✿ Mesajul autorităților de stat, centrale și locale
- ✿ Imnul ITO – aducerea torței
- ✿ Momente artistice

Vineri, 01 septembrie 2023

- ✿ 8:00 – Rugăciunea de dimineață
- ✿ 8:30 – 9:30 – Micul dejun
- ✿ 10:00 – Prelegeri consacrate istoriei, culturii și spiritualității creștin-ortodoxe, Sala Olimpia
- ✿ 12:30 – 14:00 – Prânzul
- ✿ 16:00 – Prelegeri despre prietenie din perspectivă biblică și patristică, Sala Olimpia
- ✿ 18:30 – 19:30 – Cina

✿ 22:00 – 2:00 – Slujba de Priveghere și Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolitană, la care vor sluji și părinți de la Schitul românesc Prodromu, Muntele Athos

Sâmbătă, 02 septembrie 2023

✿ 9:00 – Rugăciunea de dimineață

✿ 9:30 – 10:00 – Micul dejun

✿ 10:00 – 13:00 – Aspectele fundamentale ale antropologiei creștine. Prelegeri despre traficul de ființe umane și consumul de droguri, Sala Olimpia

✿ 13:00 – 14:00 – Prânzul

✿ 14:00 – 16:30 – Procesiunea prieteniei (Bvd. Eroilor de la Tisa, Aleea F.C. Ripensia, Pasajul Michelangelo, str. Michelangelo, Bvd. Ion C. Brătianu, Piața Iancu Huniade (Muzeul Banatului), Opera Națională Română, Catedrala mitropolitană

✿ 18:30 – Cina

✿ 19:15 – Participarea tinerilor la slujba de Vecernie în parohiile orașului și dialoguri cu tinerii acestora

✿ 20:45 – Program la dispoziția participanților

Duminică, 03 septembrie 2023

✿ 9:30 – Sfânta Liturghie arhierescă la Catedrala mitropolitană

✿ 12:00 – Încheierea evenimentului 13:00 – Prânzul

✿ Plecarea spre casă

Tinerii pot participa la Sfânta Liturghie oficiată în fiecare dimineață, ora 6:30, la Biserica Studenților de pe strada Cluj nr. 2.

IMNUL ITO 2023

versuri: Preot dr. Ioan Petraș
muzica: Conf. univ. dr. Gabriel Vicențiu Almași

STROFA 1

Din boabe de grâu o liturgică pâine
Mereu în pământul Banatului crește.
E jertfa prea sfântă, Hristos în Potir,
Credința creștină-o trăim românește.

REFREN

Banatule, pământ străbun,
Mândria mea de-a fi român,
Mereu învins-ai necredința.
Cu noi e Dumnezeu și biruința!

STROFA 2

Acesta-i Banatul cu spicele-n soare
Belșug de iubire, al credinței temei,
Acum Hristos Domnul la El ne cheamă
- „Tineri, voi sunteți prietenii Mei!”

REFREN:

STROFA 3

Trandafiri în lumină, martirice flori,
Născute-n cenușa de jertfă în seara
Cu dangăt vestind Libertatea comoară
- „Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!”

REFREN:

Imne și cântări bisericești

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta, biruința binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău.

Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia.

Cu noi este Dumnezeu! Înțelegeți, neamuri și vă plecați Căci cu noi este Dumnezeu!

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!

Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt, Treime Sfântă, slavă Ție!

Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te! Ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul

este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelei tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.

Sub milostivirea ta scăpăm, Născătoare de Dumnezeu. Rugăciunile noastre nu le trece cu vederea în nevoi, ci din primejdii ne izbăvește pe noi, una curată, una binecuvântată! Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!

Cuvine-se cu adevărat să te ferim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Apărătoare Doamnă, pentru biruința mulțumiri, izbăvindu-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu noi robii Tăi. Ci, ca ceea ce ai

stăpânire nebiruită, slobozește-ne din toate nevoile, ca să strigăm ție: Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!

Sfinților mucenici care bine v-ați nevoit și v-ați încununat, rugați-vă Domnului să mântuiască sufletele noastre!

Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, laudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic ești în toată vremea a fi laudat de glasuri cuvivoase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață, pentru aceasta lumea Te slăvește.

Antifonul I:

Slavă... Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul și toate cele dinlăuntrul meu, numele cel sfânt al Lui. Binecuvântat ești, Doamne!

Antifonul II:

Și acum... Unule-Născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce ești fără de moarte și ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria; Care neschimbat Te-ai întrupat și răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeule, cu moartea pe moarte ai călcat. Unul fiind din Sfânta Treime, împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi!

Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc, am aflat credința cea adevărată; nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne; că Aceasta ne-a mântuit pe noi.

Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

BINE DE ȘTIUT

- Harta, ghidul și legitimația să le aveți pe toată durata întâlnirii.
- Cu legitimația aveți acces la: cămin, catering, școli, muzee, transport în comun etc.
- Tricoul se poartă de către toți participanții, cu excepția tinerilor care poartă costum popular și a preoților – care sunt în reverendă.
- Respectați regulile de circulație pentru pietoni.
- Respectați cu strictețe toate momentele din program și fiți punctuali.
- Fiți preventivi:
 - nu lăsați obiecte de valoare în camerele de cămin (bani, bijuterii, telefoane, aparate mici);
 - semnalati persoanele rău intenționate din afara Întâlnirii (nu poartă legitimația și tricoul ITO);
 - atenție la termenul de valabilitate al alimentelor aduse de acasă sau cumpărate din locurile publice;
- Pentru eventualele probleme adresați-vă din timp:
 - voluntarilor ITO (poartă tricouri galbene);
 - preoților însoțitori;
 - la telefonul organizatorilor: +40731004347; +40720404145; +40764102813; +40728198132;
 - cabinet medical ITO: +40763425024; (C. D. Loga nr. 3, Timișoara)
 - sau la 112, dacă situația se impune.
- Vă rugăm setați telefoanele mobile pe modul „silențios” în timpul manifestărilor ITO.
- Procesiunea ITO de sâmbătă, 02 septembrie, este o mărturie publică pe care o faceți cu demnitate și bucurie. Este foarte importantă disciplina din timpul deplasării. Se va folosi o bandă de circulație, în rânduri de câte 5.

- Preoții vor fi împreună cu tinerii pe care îi însoțesc.
- Puteți obține informații suplimentare despre ITO, precum și despre municipiul Timișoara, de la Centrele de „Informații” („I”), care vor fi la dispoziția dumneavoastră, plasate în locațiile cele mai vizibile și accesibile.
 - Dacă ați găsit obiecte pierdute, vă rugăm să le predați la punctul „I”. Dacă ați pierdut obiecte importante aveți șanse să le găsiți tot la punctul „I”.
 - Dacă se întâmplă mici accidentări și este nevoie de prim-ajutor, apălați cu încredere la cabinetul medical ITO, sunați la 112 sau apălați la echipajele SMURD aflate la locul evenimentului.
 - Vă îndemnăm să mențineți curățenia în toate locurile de activitate și folosiți cu prioritate sacii pentru deșeuri pe care îi au voluntarii noștri, mai ales după distribuirea prânzului și a cinei.
 - Sfaturi pentru preoți:
 - să fiți mereu în apropierea tinerilor pe care îi însoțiți;
 - ținuta preoțească (reverenda) este obligatorie;

După Întâlnire: scrieți gândurile și impresiile pe care le aveți despre ITO sau despre teme de dezbătute și trimiteți-le pe adresa: ito2023tm@gmail.com, până la data de 20 septembrie. Nu uitați să vă scrieți numele și eparhia din care faceți parte.

